

Upravnstvo, Ljubljana, Knafljeva
ulica 6 — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Telefon št. 2455.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2.
Telefon št. 190.
Računi pri pošti ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za iznajetstvo Din 40.—.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 6, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126 Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2440,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Politično previranje na Hrvaškem

V zadnjem času so postale polemike med raznimi listi v okviru hrvatskega pokreta vedno ostreje. Zlasti zanimive so bile polemike okrog razmerja med klerikalno »Hrvaško stražo« in vodilnimi cerkvenimi krogi ter naposled ona med dr. Mačkom samim, oziroma »Hrvaškim dnevnikom« in znanstvenikom prof. Kriškovićem, bivšim hrvatskim podbanom, ki sodi splošno priznane med vrhove hrvatske intelektualne elite. Prof. Krišković je po zagrebški sodbi gotovo dober Hrvat, mož, ki gleda državopravno zelo radikalno. Zgodilo se je prvič, da se je eminenten predstavnik hrvatskega razumnosti, spustil v javno polemiko z voditeljem hrvatske politike. Sedaj nihče več ne dvomi, da so Hrvati v taboru dr. Mačka danes daleč od petmajske enodušnosti, dasi se mora priznati, da je še vedno velika večina naroda, zlasti kmečkega, zvesta dr. Mačku. Toda politično previranje na Hrvaškem ni ostalo samo pri časopisnih polemikah. V zadnjem času je bilo v Zagrebu, pa tudi v pokrajini, več strogo zaupnih sestankov, na katerih se je razpravljalo možnost ustanovitve druge hrvatske stranke. O nekaterih teh sestankih so prodirle picke vesti tudi v javnost.

Hrvatski pokret, ki ga nosi in vodi v glavnem HSS, je absorbiral vse ostale bivše hrvatske stranke: frankovce, federaliste (zajedničarje) in klerikalce, ki so vsi zavoljo »hrvatske sloge« opustili svojo strankarsko individualnost. Medtem je dr. Maček proglasil hrvatski narodni pokret za HSS, ki ne priznava med Hrvati nobene druge stranke. Morda nehoti je HSS postala tako totalitarna stranka z gotovimi fašističnimi znaki. V nasprotju s tem poudarja prof. Krišković, da prava demokracija zahteva vsekakor več strank. Dejstvo je, da meščanstvo, inteligenca in deloma tudi mladina niso zadovoljni z dr. Mačkovim politikom, ker po njihovem mnenju samo s taktiko pasivnega odpora ne bo mogoče rešiti hrvatskega vprašanja. Posebno graja tudi oktobrski sporazum z beograjsko združenjo opozicijo, češ da ta grupacija nima možnosti, da ga realizira. Zastopniki bivših meščanskih strank so užaljeni tudi zato, ker jih dr. Maček nikoli ne vpraša za svet ter rešuje in odloča vse na lastno pest ali pa le po posvetu s svojimi najbližjimi zaupniki iz HSS. To je po mišljenju ostalih nepravilno in opasno za hrvatski narod. Opazilo se je, da so bila letošnja novoletna čestitavanja dr. Mačkovi rezidenzi na Prilazu kaj skromna. Ni se prišel pokloniti niti predsednik Jugoslovske akademije, niti rektor univerze, niti predsednik Matice Hrvatske in ne toliki drugi zastopniki hrvatskega duha. V Zagrebu so se skovali označbo za nasprotstvo, ki so se pojavila. Pravijo, da se je »kvaliteta upra kvantiteti«. Res je, da v političnem življenju sicer odločuje število volilcev, vendar v splošno narodnem pokretu ni vseeno, če se skoraj vsa duhovna elita odtuji vodstvu tega pokreta. V hrvatski akciji je že nekaj mesecev sem nastala doba neke stagnacije, morda utrujenosti. Zato imajo v Zagrebu in drugod časa za prepire okrog kmečke države in o pomenu kmečkega naroda. Meščanski krogi trdijo, da je socialni program HSS naperjen proti njim, češ da se to vedno bolj kaže tudi v vsakdanjem življenju. Prepada med mestom in vasjo na Hrvaškem se po kratkem presledku tradicionalno zopet odpira.

Med hrvatskimi nezadovoljniji je opaziti dve tendenci: prva je oportunistična in išče sodelovanja z Beogradom, druga, frankovska, ustaška, je ekstremistična in želi dr. Mačka še prelicitirati. Med bivšimi federalisti (zajedničarji), med katerimi so mnogi prav krepko podpirali tudi avtoritarni režim, je vedno več razpoloženja za ustanovitev nove hrvatske meščanske stranke, ki bi vodila aktivno politiko. Ti krogi računajo tudi na hrvatske klerikalce, ki so kljub svojem sedanjemu gostobesednemu velehrvaštvu vendar v bistvu oportunistično razpoloženi. Gotovo je, da nobena hrvatska meščanska stranka ni tako privlačna za vsak slučaj kakor klerikalci. Vsi prekliki »Hrvaške straže« ne morejo zanikati tega dejstva. Jasno je, da so glavni tajnik bivše Hrvatske pučke stranke in njegovi sodelavci bili in ostali politiki, če: ravno to odločno zanikajo. Klerikalni seniorat kontrolira in vodi številne katoliške organizacije, zlasti v zagrebški nadškofiji in splitski škofiji. Bosanski nadškof in križarji se bore zama proti obnovi hrvatske klerikalne stranke. Dobri poznavalci razmer zatirajo, da je vpliv nespornega šefa hrvatskega klerikalizma na mladega zagrebškega nadškofa zelo pomemben. Potrebno bo samo izbrati primeren trenutek za obnovo samostojne klerikalne stranke na Hrvaškem. Verjetno je, da bodo sedaj hrvatski klerikalci močnejši, kakor so bili prej. Tudi frankovci imajo veliko pristašev v meščanstvu in v mladini. Zlasti gospodinjstvo za zagrebški univerzi. Oni poskušajo s fašističnimi metodami uresničiti »neodvisno Hrvatsko«.

JUBILEJNI SESTANEK SVETA DN

Ženevska posvetovanja bodo dala priliko za razgovore o osnovanju bloka zapadnih demokratičnih držav

Ženeva, 24. jan. d. Jubilejno stoto zasedanje sveta Društva narodov, ki se bo pričelo v sredo bo izredno važnega pomena za nadaljnji razvoj ženevske mednarodne ustanove. Med drugim bodo na dnevnem redu židovske pritožbe proti Rumuniji, palestinsko vprašanje, vprašanje mandata nad Južno Afriko ter aleksandretski pletiscil. Kakor zatirajo, se bodo te dni pričeli razgovori o kooperaciji zapadnih držav poleg Društva narodov. Prva izmenjava misli o tem načrtu se je pričela že pred tedni. Načrt obsega za enkrat Anglijo, Francijo in Zedinjene države ter ni izšel iz Društva narodov in tudi ne bo uresničen v njegovem okviru. O temeljnih smernicah načrta bosta vsekakor še razpravljala Eden in Delbos v Parizu pred svojim prihodom v Ženevo.

Ze po izstopu Italije iz Društva narodov oziroma po zaključitvi protikomunističnega pakta so v Parizu, Londonu in Washingtonu pričeli razmišljati o kooperaciji Francije, Velike Britanije in Zedinjenih držav. V Parizu in Londonu hočejo na vsak preprečiti, da bi se Društvo narodov proglasilo kot ideološki blok in na ta način izgubilo sodelovanje cele vrste nevtralnih držav. Predvsem naj bi ostale ohranjene Društvo narodov Belgija, Nizozemska, Švica in severne države. Proti nikomur naperjena kooperacija zapadnih držav, bi angleški in francoski vladi omogočila, da bi se v Ženevi znebili videza enostranosti svojih zunanje-političnih smeric, istočasno pa bi se ustvarila tudi možnost za prireditve Zedinjenih držav k takemu sodelovanju. Ameriška javnost postaja zamej pod Rooseveltovim vodstvom čim dalje bolj naklonjena sodelovanju z zapadnimi demokratičnimi državami, čeprav je še nadalje nezaupljiva do Društva narodov.

Poučeni krogi poudarjajo, da bi k temu sodelovanju demokratičnih držav Sovjetska unija ne bila pritegnjena, kar naj že samo po sebi dokazuje resen namen tega načrta.

Kar se tiče podrobnosti, opozarjajo za sedaj čamo na absolutno neofenzivni značaj te kooperacije, ki naj bi se po zgledu italijansko-nemško-japonskega pakta omeilo izključno na medsebojno podpiranje v stremilnosti po pozitivnem cilju, namreč po obratitvi demokratičnih sistemov zapadnih držav. V bistvu naj bi se spravila že itak so glasna angleško-francoska politika v sklad z ameriško politiko in sicer z nekakšnim konzultativnim dogovorom. Pri tem poudarjajo, da to sodelovanje h kateremu naj bi bil mogoč pristop vsem državam s sporedni mi cilji, nima nameraj, nadomestiti Društvo narodov, pač pa nasprotno, ohraniti njegovo univerzalnost neokrnjeno na podlagi kulturne in svetovno-nazorne skupnosti.

Eden iz Delbos bosta na jubilejnem zasedanju podala slovesno izjavo za ohranitev načel Društva narodov. Politični oddelki tanišnja Društva narodov je dobil preteklo soboto nalog, naj iztela obširno spomnilo o sankcijskih določbah pakta DN in nevtralnosti, ki naj bi pomirila razne male države in odpravila množične nepravilnosti.

Izredna seja angleške vlade

London, 24. jan. br. Tik pred odhodom zunanjega ministra Edena v Ženevo je bila na zahtevo min. predsednika sklicana izredna seja vlade, na kateri so, kakor poroča »Daily Express« razpravljali predvsem o položaju na Daljnem vzhodu, ki povzroča angleški vladi vedno večje skrbi. Govorili so tudi o ženevskem zasedanju ter je dobil zunanji minister nalog, naj se

ne zavzema za preobširno obravnavanje posameznih problemov, ki pridejo na dnevni red, marveč naj posveti glavno pozornost diplomatskim razgovorom, zlasti o zadevah, ki se nanašajo na skupen nastop na Daljnem vzhodu.

Sestanek Micesca in Becka

Cannes, 24. jan. br. Včeraj je prisel semkaj iz Ženeve rumunski zunanji minister Micescu. Takoj po svojem prihodu se je sestals poljskim zunanjim ministrom Beckom, s katerim je imel v navzočnosti poljskega poslanika v Londonu Radzinskikega in političnega direktorja rumunskega zunanjega ministrstva Cresciana dolg razgovor. Razpravljala sta o vseh perečih mednarodnih problemih, zlasti pa tudi o stališču, ki ga nameravajo zavzeti manjše države na zasedanju sveta Društva narodov, če pridejo v obravnavo posamezni problemi. Zvečer se je Micescu vrnil v Ženevo.

Po nekaterih vesteh sta Beck in Micescu govorila predvsem o manjšinskih zadevah. V dobro poučenih krogih so se razširile vesti, da namerava Rumunija odgovoriti manjšinski pogodbi in se tako v prvi vrsti znebiti vseh obveznosti nasproti židom. Micescu sam v Ženevi ne namerava načeti židovskega vprašanja; realistično bo le na morebitne izjave drugih delegatov o tej zadevi Z Beckom je govoril o zaščiti poljske manjšine v Rumuniji ne glede na dosedanje rumunsko manjšinsko pogodbo. V ostalem je znano, da je tudi Poljska l. 1934. odovedala svojo manjšinsko pogodbo zaradi vmešavanja manjšin v poljske notranje politične zadeve.

Angleški pogoji za sporazum z Italijo

London, 24. jan. o. Angleški zunanji minister sir Anthony Eden je dopoldne odpotoval v Ženevo. Med potjo se je ustavil v Parizu, kjer se bo sestel s Chautempsom in Delbosom. Govorili bodo predvsem o vprašanju, ki bodo na dnevnem redu jubilejnega zasedanja Društva narodov, pa tudi o bloku demokratičnih držav, ki naj bi se ustanovil izven okvira Društva narodov kot ideološka formacija v nasprotju s fašističnim blokom, ter o priznanju italijanske aneksije Abesinije.

»Daily Express« poroča, da bo Vansittart vendarle odpotoval v Rim, kjer bo z Mussolinijem govoril o abesinskem problemu. Angleška vlada je očitno pripravljena priznati italijanski kolonialni imperij, toda pod pogoji, na katere bo morala Italija pristati še pred pričetkom pogajanj o abesinskem vprašanju. Svoičas je Eden informiral italijanskega poslanika Grandija, da zahteva angleška vlada predvsem prekinitev italijanske razširke propagande na bližnjem vzhodu, sodelovanje z Anglijo na Daljnem vzhodu, pristane na reformo Društva narodov, omestitev protiangelske propagande v arabskih deželah ter ureditev odnosov med Italijo in Francijo.

Kar se tiče Društva narodov, je Eden sporočil Grandiju, da namerava Anglija predlagati naslednje reforme: 1. Lotitev pakta DN oziroma mirovnih pogojev, 2. Ukinitve določb o sankcijah, 3. Omejitve statuta Društva narodov na posredovalne in pomirjevalne akcije.

Odhod Ruždija Arasa v Ženevo

Ankara, 24. AA. Zunanji minister Ruždij Aras je odpotoval sredi v Ženevo. Pred svojim odhodom je imel z italijanskim poslanikom Galijem daljši razgovor.

Obletnica pakta z Bolgarijo

Izjavi ministrskih predsednikov dr. Kjuševanova in dr. Stojadinovića

Sofija, 24. jan. AA. Za obletnico podpisa pakta večnega prijateljstva med Jugoslavijo in Bolgarijo je sofijski list »Dnes« posvetil današnjo številko Jugoslaviji. Na prvi strani prinaša slike pokojnega kralja Aleksandra, kralja Borisa, Nj. Vel. kralja Petra II., kneza namestnika Pavla, slike o obisku kralja Borisa v Beogradu in pokojnega Aleksandra v Sofiji, slike o slovesnem podpisu pakta v Beogradu, ter izjave ki sta jih podala za današnjo obletnico predsednik bolgarske vlade Kjuševanov in predsednik jugoslovske vlade dr. Stojadinović.

Izjava predsednika vlade dr. Kjuševanova se glasi: Današnji dan je praznik za jugoslovenski in bolgarski narod, ki je pred letom dni moj stari in dobri prijatelj dr. Stojadinović obnem z menoj podpisal slovesno obljubo o večnem prijateljstvu in neporušljivem miru med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Bolgarijo. Po dolgoletnih nesoglasjih, razdorih in težkih preizkušnjah so se 24. januarja 1937 odprle nove strani v zgodovini obeh bratskih narodov in so se ustvarili pogoji za njun miren razvoj in napredek. Zelim z vsemi, ki sta jim ljuba mir in delo, da bi se razmerje med Jugoslavijo in Bolgarijo razvijalo v medsebojnem zaupanju in prisrčnem sodelovanju v obrambi njunih splošnih interesov in interesov balkanskega mira.

Predsednik jugoslovske vlade dr. Stojadinović je izjavil:

Izpolnilo se je prvo leto, odkar sem s svojim prijateljem Kjuševanovom podpisal pakt o večnem prijateljstvu med Bolgarijo in Jugoslavijo. Dokument je kratak po svoji vsebini, a obsežen po svojem cilju. Neporušljiv mir ter iskreno in večno prijateljstvo med obeh državama sta imperativ za bodoče razmerje med bolgarskim in jugoslovenskim narodom po vihrnem razdobju nesoglasij in hudih bratomornih vojnah. Naj bi naša bratska naroda žive la vedno v vzajemnem zaupanju in razvijala v miru svoje razmerje, da ne bi samo Bolgarija in Jugoslavija, temveč tudi ves Balkan doživel boljše dni kulturnega napredka in gospodarskega blagostanja.

»Dnes« prinaša v isti številki tudi članek o zunanji politiki dr. Stojadinovića in zaključuje svoja izjavljanja z besedami:

Dr. Stojadinović je zastavil vse svoje sile, da izvede svoj program v zunanji politiki.

S temi tendencami simpatizirajo tudi nekateri vodilni člani oficijelne hrvatskega pokreta, ki so danes še formalno v vrstah HSS.

Tako so po malem pripravljali tla za novo strankarsko delitev Hrvatov. Bilo bi tu nemogoče držati še za nedogleden čas razna mnenja in naziranja pod enotnim vodstvom. Toda pogrešno bi bilo verjeti onim, ki mislijo, da nastopa razsulo. Nesporo bo še za dolgo ostal dr. Maček voditelj velike večine Hrvatov. Ali ravno tako nesporno značijo vsa ta nasprotstva moralno oslabeitev hrvatskega pokreta, posebno če se upošteva, da bi bila izven pokreta tudi ogromna večina hrvatske intelektualne elite. Ne bi bilo več »enotnega hrvatskega naroda«, marveč samo večinske in manjšinske stranke s posebnimi strankarskimi in ne več splošno narodnimi zahtevami. In favno v tem je važnost političnega previranja na Hrvaškem.

tiki, in je dosegel rezultate, ki ne morejo biti boljši, kakor so. Danes smemo drzna reči o uspehih dr. Stojadinovićevega delovanja, da je prevzel težko dediščino v dobi najhujših mednarodnih težav in je dosegel popoln in blestec uspeh.

Razen »Dneša« prinašajo tudi drugi sofijski listi tople članke za obletnico podpisa pakta o večnem prijateljstvu med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Bolgarijo.

Preosnova bolgarske vlade

Sofija, 24. januarja. AA. Bolgarska agencija. Vojni minister general Lučov in notranji minister Krasnovski sta odstopila. Za novega ministra vojske je imenovan poveljni garnizije v Plevnu general Teodosij Daskalov, za notranjega ministra dosednji prosvetni minister Nikola Nikolajev, za prosvetnega ministra pa bivši rektor sofijskega vsučilišča prof. Manev.

Finančna podpora Anglije Franciji

London, 24. jan. o. »Financial News« poroča, da je že v kratkem pričakovati nadaljnega tesnega gospodarskega in finančnega sodelovanja med Anglijo in Francijo. Čim bo francoski parlament sprejel delovni statut, bo Francija v Angliji dobila večje poosilo, s katerim bo lahko pospešila svojo oborožitev. Angleška vlada v nobenem primeru ne more pristati na to, da bi se oboroževanje Francije zaradi kakršnih finančnih vprašanj kakorkoli zaustavilo ali prekinilo. Angleška vlada bo jamčila za to poosilo.

Kar pa se tiče francoskega franka, je postal njegov tečaj nevarčen in bo treba najti način, da se tečaj uradno zniža, ne da bi bili pri tem oškodovani angleški in ameriški interesi v okviru valutnega sporazuma med Anglijo, Francijo in Zedinjenimi državami.

Prof. Jorga na strani Goge

vlade in vodja stranke nacionalnih demokratov prof. Jorga je sklenil stopiti s svojo stranko v Gogovo vlado in z njo vred nastopiti pri bližnjih volitvah.

Včeraj so priredili po vsej Rumuniji veliko število shodov in zborovanj. Incidentov ni bilo nikjer. Nekateri ugledni liberalni prvaki so izjavili, da izstopijo iz stranke.

Zatvoritev angleškega konzulata v Moskvi

Moskva, 24. jan. o. Danes so tu kljub vsem protestom angleškega poslanstva zaprli angleški generalni konzulat. Ruska vlada je s tem že 10 angleškim konzulom odrekla dovoljenje za poslovanje.

22 žolajev utonilo

Turn Severin, 24. jan. v. Včeraj se je do godila velika nesreča. 22 učencev osnovne šole iz Turn Severina je hotelo v spremstvu svojega učitelja na motornem čolnu preko Dunava. V srečni reke se je čoln pričel potapljati in vsi dečki z učiteljem in krmarjem so padli v vodo. Čeprav so se skušali rešiti zrešilnimi posavi, so vsi utonili. Na obal so sicer opazili nesrečo, vendar pa niso mogli prikočiti ponesrečenca na pomoč.

še štiri milijarde za vojno

Japonska bo sklenila s pekinško vlado pogodbo o trajnem sodelovanju

Tokio, 24. jan. br. Vojni minister je skupno z mornariškim in letalskim ministrom predložil parlamentu izredni vojni proračun v višini 4 milijarde jenov za nadaljevanje vojne na Kitajskem.

V gornji zbornici je danes ministrski predsednik Konoje v odgovoru na razna vprašanja naglasil, da je Japonska prekinila diplomatske odnose s Kitajsko. V pokrajinah, kjer je prebivalstvo za sodelovanje z Japonsko, pomaga japonska vlada organizirati novo upravo, ki ji načeluje vlada v Pekingju. S to vlado bo Japonska sklenila pogodbo o trajnem sodelovanju. Japoniki povzročajo težkoče pri njenem prizadevanju za doseg dobrih odnosov s Kitajsko dejstvo, da druge države, zlasti Amerika, Anglija, Francija in Rusija še vedno priznavajo Čangkajskovo vlado, sodelujejo z njo ter jo celo podpirajo.

Sklepi kitajskega vojnega sveta

Sanghai, 24. jan. g. V Vučangu se je včeraj pod predsedstvom Čangkajške vrli vojni svet. Na podlagi mnenj raznih divizijskih poveljnikov je bilo sklenjeno, da se bodo kitajske čete palazoma umaknile iz severnih pokrajin. Kitajske čete bodo v severnih

pokrajinah le v manjših spopadih nudile odpor Japoncem, medtem pa se bo v petih južnih provincah pripravil močan odpor.

Odškodnina za topničarko »Panay«

Washington, 24. jan. o. Iz krogov administracije so se razširile vesti, da je ameriška vlada zahtevala od Japonske za topničarko »Panay«, ki je bila pred meseci potopljena na Jangeceju, milijon dolarjev, kolikor znaša materialna škoda. Glede odškodnine svojem mornarjevi, ki so utonili ob tej priliki, ameriška vlada ni postavila še nikakih zahtev, ker še zbira potrebne podatke.

Požar v ruskem poslaništvu

Sanghai, 24. jan. br. V ruskem poslaništvu, ki se je po odhodu kitajske vlade iz Nankinga, preselilo v francosko konzulstvo v Shanghai, je sredi iz neznanega vzroka nastal požar, ki je poslopje popolnoma uničil. Zgoreli so tudi vsi diplomatski spisi, ker je ogenj izbruhnil istočasno na več krajih in je bilo vsako gašenje požara nemogoče. Sumijo, da je bil ogenj podtaknjen.

S španskih bojišč

Živahno obojestransko letalsko delovanje

Pariz, 24. jan. o. Včeraj in danes je bila v Španiji cela vrsta letalskih napadov na nacionalistična, kakor tudi republikanska mesta in vojaške objekte. Poleg napad na Puigcerdó so nacionalistični bombniki izvršili še več takih akcij. Tako so včeraj bombardirali Sigueras v severni Kataloniji in luko Las Rosas. Republikanska letala so napadla Sevillo in Ceuto. Davi so nacionalisti bombardirali Valencijo in objekte Seu de Urzel na južni meji Andore, republikanska letala pa so dopoldne izvršile uspešen napad na Algeciras. Pričakovati je nadaljnjih napadov z obeh strani. V Siguerasu so nacionalistična letala skušala uničiti tovarno, v kateri montirajo republikanci letala, ki prihajajo razstavljena preko meje ali pa z ladjami preko bližnje luke Las Rosas. V Cuguelu so bombardirala vojaške objekte in je bilo mnogo ljudi ubitih in ranjenih. Izmed republikanskih napadov je najbolj uspel današnji napad na Algeciras, kjer so republikanci pogнали v zrak veliko smodnišnic.

Valencijo je danes bombardiralo tudi pet nacionalističnih vojni ladij. Granate so povzročile ogromno škodo.

Enajst bomb padlo na francosko ozemlje

Pariz, 24. jan. Po vesteh iz Perpignana je včeraj popoldne 14 španskih nacionalističnih letal napadlo špansko obmejno mesto Puigcerdó v Pirenejih, pri čemer so odrgla okoli 50 bomb. Obramba protiletalskih topov ni imela uspeha. Ena izmed bomb je padla na kolodvorski hotel, kjer je ubila 8 ljudi in 40 ranila, druga bomba pa je porušila razne kolodvorske naprave. 11 bomb je padlo na francosko ozemlje, pri čemer je bila porušena stražnica francoske mobilne garde ob meji. Dva gardisti, ki sta bila tamkaj, sta se mogla še pravočasno rešiti.

V francoskem obmejnem mestu Bourg-Madame je ta dogodek izzval veliko vznemirjenje. Francoska vlada bo po svojem

generalnem konzulu pri Francovi vladi protestirala, ker so letala metala bombe na francosko ozemlje. Posebni komisar v francoskem mestu Bourg-Madame je takoj ukrenil vse potrebno za sprejem ljudi, ki so pobeželi zaradi bombardiranja preko meje. Po razorožitvi so bili vsi, ki niso bili ranjeni, poslani nazaj v Španijo.

Španska nacionalistična letala so hotela brzkome porušiti železniško zvezo med republikansko Španijo in Francijo. Proga je bila v resnici poškodovana, kakor pa poročajo je bilo porušeno tudi več vil.

Nacionalisti so včeraj popokline bombardirali tudi mesto Figueras, pri čemer je padlo več bomb na železniško postajo pa tudi v središče mesta samega.

40 smrtnih žrtev

Perpignan, 24. jan. g. Napad nacionalističnih letal na obmejno mesto Puigcerdó je imel večji učinek, kakor so prvotno domnevali. Več poslopij je bilo popolnoma porušeni, ubitih pa je bilo okoli 40 ljudi.

Češkoslovaški zastopniki pri Francovi vladi

Praga, 24. jan. g. Glede vesti »Narodne politike« o bližnjem odhodu diplomatskega agenta Češkoslovaške k Francovi vladi izjavljajo na merodajnem mestu:

Dejstvo je, da konzularni uradi Češkoslovaške na ozemlju Francove Španije še vedno izvršujejo svoje posle za zašito gospodarskih interesov Češkoslovaške in njenih državljanov. Ker se je pokazalo, da ti konzulati iz raznih vzrokov ne morejo popolnoma izvršiti svoje naloge, se misli na to, kako bi se povečala njihova delavnost. V ta namen nameravajo odposlati pomožne moči, vendar pa odločitve še ni. Ni izključeno, da bodo v doglednem času potrebni za zaščito gospodarskih interesov še nadaljnji koraki, ne da bi se pri tem izpremenilo marno načelno stališče Češkoslovaške v španskem vprašanju.

„Reprezentančni ples juristov 1. februarja v Kazini“

Naša socialna politika

Ekspeze ministra za socialno politiko in narodno zdravje, dr. Cvetkovića

Beograd, 24. januarja. AA. Na današnji seji finančnega odbora je podal svoj ekspeze minister za socialno politiko Dragiša Cvetković. Med drugim je izjavil:

Prizadevanja mojega ministristva so šla v prvi vrsti za to, da se zdravstvena služba vseh vrst spravi iz prejšnjega zastojanja. V ta namen je bilo izdanih več najnujnejših ukrepov, da vsaj do neke meje odpravimo težavne razmere, v katerih so državne bolnišnice. Iz dosedaj najetih posojil v znesku 30 milijonov Din bodo nekatere večje bolnišnice dobile več novih paviljonov (Ljubljana, Niš, Split, Skopje, Beograd). Toda to je samo najnujnejša pomoč. Za bolnišnice je treba mnogo več storiti. Najnujnejši ukrepi, ki jih mislimo v kratkem predložiti, so:

1. Zakon o bolnišnicah. 2. Za zidavo novih in popravilo starih bolnišnic bo služil zdravstveni sklad. 3. Sodelovanjem vseh prizadetih činiteljev bodo izdelani za vsako bolnišnico posebni splošni načrti. 4. Za ureditev vseh preletih vprašanj bodo postavljeni strokovnjaki. 5. Lekarnarsko in sanitetno skladišče bo urejeno na drugačen temelju, kakor doslej.

Preteklo leto je zabeležilo velepomembno in plodno delo na polju socialne zakonodaje mojega resora. Delovanje ministristva se je v tem pogledu gibalo v dveh smerih: da uredimo delovno razmerje in da omogočimo skladno in produktivno sodelovanje med kapitalom in delavstvom. Izdali smo velepomembno uredbo o minimalnih mezdah, kolektivnih pogodbah in o arbitraži. Ta uredba je zvišala življenjsko raven našega delavstva, obenem pa zavirala prehitro in neskladno naraščanje cen delovne moči ter omogočila našemu narodnemu gospodarstvu, da se je brez pretresljajev prilagodi novi gospodarski konjunkturi, ki jo zadnji dve leti opažamo na vsem svetu. Uredba o zvišanju mezd je popolnoma dosegla svoj cilj, ker je življenjski standard v krajih, kjer je bil zelo nizek, zboljšala in ga približala življenjskemu nivoju v drugih krajih naše domovine. Na žalost ta uredba ni mogla zboljšati življenjskega standarda onemu delu našega delovnega sveta, ki se bavi s kmetijstvom, in poljskim delavcem, katerih življenjski in delovni pogoji so še zmerom zelo težavni.

Pomembni moment v uredbi je tudi določba o kolektivnih pogodbah, o spravi in arbitraži. Nagli in pretirani spori v razmerju med kapitalom in delovno močjo najbolj škodujejo narodnemu gospodarstvu vsake države. Namen te uredbe je bil, onemogočiti v pričakovanih fazah nagle stavke in nepotrebne spore. Če primerjamo število stavk pred uredbo in po njej dobimo take pregled: 1. 1936. je bilo 394 stavk, pri katerih je sodelovalo 1.000.037 delavcev. Prvih 10 mesecev lanskega leta, to je po sprejetju uredbe, pa je bilo samo 151 stavk z 38.113 delavci. Mnogo sporov je bilo vrh tega urejenih s spravo in arbitražo.

Ministristvo za socialno politiko se je lotilo tudi druge pomembne novosti iz naše socialne zakonodaje, namreč uvedbe pokoj-

ninskega zavarovanja delavstva in zasebnih namestencev. Na podlagi pooblastil iz finančnega zakona iz leta 1937/38 sem mogel to najvažnejše vprašanje naših delavcev spraviti z dnevnega reda. Pokojninsko zavarovanje delavstva je stopilo v veljavo, pokojninsko zavarovanje zasebnih namestencev smo pa razširili na vso državo. S tem je veliko poglavje naše delavske zakonodaje dobilo svojo dokončno obliko.

Vprašanje nezaposlenosti ima v naši državi še zmerom svojstveno obliko. Glede industrijskih delavcev se to vprašanje ne zadržuje v resni obliki, kot problem kmetijske delovne moči ima pa svoj poseben pomen. Prebitek delovnih moči na vasi, ki ne more živeti od kmetije in kmetijskega dela, kaže posebno obliko nezaposlenosti pri nas, nezaposlenosti, ki jo moramo vpoštevati. Edina pot za preskrbo dela temu delavstvu — blizu pol milijona ljudi — je ta, da ga vrnemo njegovemu prvotnemu poklicu, kmetijstvu in poljskemu delu. Poleg trajnih ukrepov za ureditev nezaposlenostnega problema si je ministristvo za socialno politiko in ljudsko zdravje preko osrednje uprave za posredovanje dela prizadevalo, kolikor je le moglo, da s trenutnimi podporami gmotno podpre delavstvo, ki je bilo brez službe. Z uredbo o skrbi za nezaposlene delavce smo z maksimalno podporo povečali na 26 tednov, tako da bo vsak, ki bi brez lastne krivde prišel ob delo, deležen učinkovite podpore. Razen tega določa ta uredba pomožnost prispevkov iz katerih se bodo izključno zidala delavska zavetišča in delavska stanovanja; lani smo v nekaterih večjih delavskih središčih takšna zavetišča in stanovanja že zgradili. Zavzemali se bomo za zidavo delavskih stanovanj preko mestnih občin z brezobrestnimi posojili ali pa s posojili s prav nizkimi obrestmi. Gmotna sredstva za te namene so popolnoma zagotovljena, tako da bomo mogli vsako leto žrtvovati za delavska stanovanja in zavetišča skoro 20 milijonov din.

Po podatkih za preteklo leto je naše kontinentalno izseljevanje zajelo 16.000 ljudi, to je za 50% več kakor leta 1936., v prekomorske države se je pa izselilo 5.000 ljudi. Dotok izseljenkega denarja se je v preteklem proračunskem letu takisto pomnožil v primeri s prejšnjimi leti. Leta 1937 so izseljenki poslali v domovino okoli 300 milijonov, med tem ko je l. 1936. znašal dotok izseljenkega denarja 264 milijonov din. Tujih delavcev je pri nas vsega skupaj okoli 26.000.

Invalidsko vprašanje je še zmerom pomemben problem s področja socialne politike, problem, ki ga velja dokončno urediti. Zato smo čutili potrebo, da z dokončnim zakonom enkrat za vselej spravimo vprašanje naših vojnih invalidov z dnevnega reda. Ta zakonski predlog že izdeluje v podrejenem ministristvu poseben državni odbor.

Ekspeze ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje Dragiša Cvetkovića je večina finančnega odbora sprejela z viharim plaskanjem.

Značilna slika s Koroškega

S Koroškega nam pišejo: V Kotmarji vasi je bila z veliko propagando napovedana prireditve tamosnjega »Heimatkreisa«. Kakor je bilo že ponovno povedano, so Heimatkreise podružnice celovškega Heimatbunda, ki vodi vse raznarodovalno delo na Koroškem, in služijo za podrobno, ponemčevalno delo med slovenskim ljudstvom. Na sporedu omenjene prireditve je bila burka zelo dvomljive vsebine kot osrednja privlačna sila. Pa se je, zrodilo, da so v začetku tretjega dejanja nastopili na otru oroniki in ovredli izrazce kar nasiminkane in v kostumih na orožniško postajo in od tam s policijskim avtom v Celovec. Občinstvo je v prvem trenutku mislilo, da spada prizor z oroniki

k izri. Šele naknadno so ljudje zvedeli, da so aretirani skoro vsi člani Heimatskreisa v Kotmarji vasi, ker so v noči pred prireditvijo trotili po vasi in okolici letake s protidržavno vsebino, na dan prireditve pa so se tekot dopoldneva še sestali v bližnjem gozlu, kjer so se baje igrali vojake in sklopali zarote.

Zanimivo je tudi dejstvo, da je dopoldne po maši občinski sluga pred cerkvijo razglasil, da bo popoldan nastop Heimatskreisa. Da nekateri možje smatrajo tako prireditve kot kakšno uradno zadevo, je pač nekoliko čudno. Zanimiva pa postane ta reč ob dejstvu, da je bila večina prirediteljcev zaradi državne udeleževanja aretirana in odpeljana v celovške zapore.

Propadanje puškarske obrti na Koroškem

Borovlje, 23. januarja

Neverjetno se sliši, da bi v času največjega oboroževanja, kar ga pozna svet, neke puškarske obrti propadale. In vendar se to v resnici dogaja na Koroškem: v Borovljah puškarsko počasi, a neizdružno odmirata. Težko je reči, kakšni so resnični razlogi za to propadanje. Brez dvoma je glavni vzrok v tem, da država ne daje skoro notenih narobil in da tako Borovlje niso vključene v proces splošnega oboroževanja, ki je tudi v Avstriji v polnem razmahu. Odkod to zaustavljanje s strani vlade, si tudi Borovljani sami ne znajo razlagati. Ali mogoče vpliva dejstvo, da ležijo Borovlje sredi slovenskega ozemlja na Koroškem?

Ze leta 1932 so slovenski zastopniki opozorili na merodajnih mestih pri koroški deželni vladi na grozeče propadanje borovlske puškarske obrti. Tedaj ni bilo odmeva, najbrže zaradi tega, ker so svariili Slovenci. Sedaj pa je propadanje doseglo tako stopnjo, da se je pri zadnji proračunski debati v deželni zboru oglašil tudi nemški poslanec prof. Perkonig, ki je sam po rodu iz Borovlj. Navedel je zanimiva podatke, ki pričajo o obupnem stanju borovlske puškarske industrije.

Se l. 1928 so izvozili iz Borovlj 2008 pušk. l. 1932 je šlo 764 in l. 1936 še samo 570. V lanskem letu so jih prodali samo nekaj nad 400 komadov. Razume se, da je imelo propadanje puškarske obrti hude gospodarske in socialne posledice. Nekot gospodarsko trdni borovlski puškariji so zadnja leta zaleteli v velike dolgeve, socialne dajatve so se podvojile in potrošile, brezposelnost je silno narasla. Ko je prišla Nemčija s svojim gigantskim oboroževanjem, je nenkrat rahla cele armade strokovnih delavcev. In Borovljani so se v polni meri poslužili zasilnega izhoda: od skupno 240 strokovno izoblikanih puškarijev jih je samo v preteklem letu odšlo 70 v Nemčijo, kakih 40 pa jih namerava oditi v najkrajšem času, to je skoro polovica vsega strokovno naobraznega delavstva. To pomeni, da se na sebi najbolj

zgovorno priča, kakor hudo je prizadeta puškarna obrt v Borovljah. Temu primarno trpi tudi vsa okolica, ki so ji Borovlje vedno služili odjemalce za njene produkte. Življenjska raven se tu nevdružno niža tudi danes, ko je čutili tudi v ostalem svetu začasno blagostanje zaradi prodajnega gospodarskega poživljenja. Svojevrstna tragedija pa je v tem, da Borovlje kot eno največjih središč puškarske obrti v Avstriji propadajo v dobi najintenzivnejšega oboroževanja.

Zasedanje arhijerejskega sabora

Beograd, 24. jan. p. Na današnji seji, ki je trajala vse dopoldne in vse popoldne do pozno večer, je bilo najprvo predčitano poročilo o konkordatu in o vsem, kar je s tem v zvezi. O tem poročilu se je razvila obširna debata, v kateri so govorniki razpravljali o načelnih vprašanjih. Debata se bo še jutri nadaljevala. Dosedaj niso bili sprejeti še nikakoli konkretni sklepi. Posamezna vprašanja bodo proučili poseben odbor, ki bodo deloma na tem, deloma na prihodnjem zasedanju predložili svoja poročila. Ob zaključku bo izdan komunikat.

Eksplzija v finskem vojaškem laboratoriju

Helsinki, 24. jan. br. V vojni tehnični laboratoriju se je danes pripetila huda nesreča. V navzočnosti generala Hainkina Haima so preizkušali nove granate in topove. Pri tem je nenadoma nastala eksplozija. General Haimo je bil na mestu ubit, dva generalštabna oficirja in trije inženjerji zavoda pa so bili smrtno nevarno ranjeni. Kako je nesreča nastala, še ni pojasnjeno.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Beležke

Rodoljubno voščilo katoliškega nadškofa iz Bara

V listu »Jugoslavija«, ki izhaja v Chicagu, je objavil barski nadškof dr. Nikola Dobričić poslanico jugoslovenskim izseljencem v Zedinjenih državah. V poslanici pravi katoliški srbski škof med drugim: »Kako bi vam rad osebno pridical o ljubezni do Boga in svojega bližnjega, o ljubezni, ki naj zedinja vse narode, posebno pa še nas Slovane. Dasi mi to osebno ni mogoče, vendar pa vam vsaj pismeno priporočam ljubezen in slogo Slovanov Sveti božič naj vas zopet vse zedini. Vse brez razlike vere in plemena. Mi vsi smo bratje ene krvi in enega jezika. Vsi smo sinovi iste matere domovine. Zaradi tega naj vlada med nami vsemi ljubezen in to danes, kakor jutri, vse novo leto 1938 in vse čase.«

Ponatiskujemo te globoke in rodoljubne besede barskega katoliškega nadškofa z željo, da bi našle pot tudi v stolpe naših, v duhu katoliške akcije in po navodilih škofskih konferenc pisanih slovenskih listov.

Saperlot!

V »Delavski pravici«, glasilu krščanskih socialcev, čitamo: »Krščansko socialistično delavstvo ne bo nikdar klonilo. Kakor so v prejšnjih stoletjih branili južni Slovani svojo Evropo pred turškim uničenjem, tako danes krščanski socialisti branijo vse slovensko delovno ljudstvo. Ta misel bo krepila slehernega našega strokovnjaka, da tudi pod najhujšim pritiskom ne bo omagal.«

Radičevci med seboj

V občini Nijemci v vinkovskem srezu bodo v nedeljo občinske volitve. Vložen sta bili dve listi. Prvo so sestavili pristajalci dr. Mačka z nosilec Stjepanom Subotičem, drugo listu pa Rajko Subotić. To listo so zagrebški in beograjski listi označili za JRZ. Sedaj pa se je oglašil v teh listih Rajko Subotić s popravkom, v katerem pravi, da je bil vedno pristajal HSS in da so tudi vsi njegovi »okandidati radičevci, da torej ne more biti govora o tem, da bi bila njegova lista v kaki zvezi z JRZ. Zaradi tega je poslal v Nijemce dr. Maček narodnega poslanca dr. Sigmunda Čajkova, da stvar preišče in ugotovi, katera izmed vloženih listi se naj smatra za oficialno strankino in od vodstva odobreno listo.

Posl. Kabalin stopil v JRZ

»Glasnik JRZ za savsko banovino« poroča, da je vstopil narodni poslanec Nikola Kabalin, ki je bil do nedavna član Baričevičevega Jugoslovenskega kluba, v poslanski klub JRZ. G. Kabalin je bil aretiran ob priliki Arnaudovičevega atentata na predsednika dr. Milana Stojadinovića. Bil je skoraj tri mesece v preiskovalnem zaporu, po sestavi obtožnice proti Arnaudoviču in tovarišem pa je bil izpuščen. Poslanec Kabalin je bil izvoljen v Zagrebu na Jevtičevi listi in je spadal med najbolj radikalne člane Jevtičevega poslanskega kluba. Zato kasneje, ko so ga Jevtič in njegovi tovariši vstopili v poslanski klub JNS, ni šel z njimi, ker se mu je zdel JNS premalo opozicionalna. Pridružil se je oni deseterici, ki si je pod vodstvom dr. Baričeviča ustanovila lasten klub.

Streli »Hrvatske straže«

Vsa znamenja govore, da si »Hrvatska straža« ni vzela prav nič k srcu karajočih besed glasila sarajevskega nadškofa dr. Savića. Tako se je spustila zopet z vsem ognjem proti dr. Mačkoveemu organu »Hrvatskemu dnevniku«, ki je napisal nekaj aluzij o nekakih političnih zvezah med hrvatskimi in slovenskimi katoliškimi političnimi krogi. »Hrvatska straža« te aluzije najodločneje odbija in slovesno izjavlja, da »kot izvestnistranski list nima in ne more imeti nobenih političnih sporazumov s katerokoli skupino, ki ni v okviru hrvatskega narodnega pokreta.« Poziva dalje dr. Mačkove organ, naj že preneha z metodami sumničenja in z očitjanji, da je izdajalec in plačalec slehernik, za katerega misli njegova redakcija, da še ni docela »gleichgeschaltet«.

Končno pravi »Hrvatska straža«, da imajo politične zveze s Slovenci in Srbi najbrže povsem drugi kakor pa ona in ljudje okrog nje. Koga misli s tem glasilo hrvatske katoliške akcije, ni težko uganiti, če se pomisli na razne intervencije, ki jih izvajajo ljudje iz najbližje okolice dr. Mačka po Beogradu in Zagrebu v vseh mogčih uradih in ministrih.

Rešitev samoborske občinske krize

Poročali smo že o javnem nastopu samoborskega župana Jurčiča in samoborskega občinskega odbora proti enostranski politiki HSS, ki se bori samo za koristi kmetov in preveč zanemara interese srednjega stanu. V zvezi s tem nastopom je pisala »Hrvatska straža«, da je bil župan Jurčič pri dr. Mačku, ki je odobril njegov nastop in ga pozval, naj z ostalimi občinskimi očetmi umakne svojo ostavko.

V petek popoldne se je sestel samoborski občinski odbor k izredni seji. Župan Jurčič je prečital na seji daljšo izjavo, v kateri je med drugim dejal: »Povod današnje seje so poročila, ki so jih objavili listi o naši občinski seji od 13. januarja. Ta poročila so sestavljena tako, kakor da bi se naš občinski odbor strinjal s tistimi temnimi elementi, ki so vzeli za svojo nalogo zanašati spor med meščane in hrvatske kmete. Da bi vsaj nekoliko oslabilo odprano moč hrvatskega narodnega pokreta. Vsi, ki ste poslušali moj govor, veste, da sem imel z njim vse druge cilje, kakor pa podpirati take ljudi. Niti z besedico nisem kritiziral postopanja HSS ali katerekoli njene institucije. V kolikor sem govoril o »Gospodarski slogi«, se je to nanašalo samo na naše posebne samoborske prilike in na našo domačo podružnico te važne hrvatske

Volitve v senat

V petek 21. t. m. je bilo zaključeno vlaganje list za senatske volitve. Tik pred zaključkom je bila v dunavski banovini vložena še lista z nosilec Ilijom Trifunovičem Birtaninom, bivšim predsednikom Narodne obrane. Ostali kandidati na listi so razni župani iz dunavske tanovine. Zatrjuje se, da bo za listo Trifunovića glasovalo mnogo opozicionalnih volilcev.

Poslovni odbor združene opozicije v Beogradu je vztrajal pri svojem sklepu, da združena opozicija razen v savski in primorski banovini nikjer ne postavi kandidatur za senatske volitve. Istočasno je vzel na znanje izjavo KDK, da njeni v savski in primorski banovini izvoljeni senatorji ne bodo izvrševali svojih mandatov.

Kakor znano, je bilo svoj čas postavljeno vprašanje, ali imajo tudi oni narodni poslanci, ki niso položili prisige in katerih mandati v narodni skupščini niso verificirani, volilno pravico za senatske volitve. V volilnih imenikih so bili izpuščeni. V savski in v primorski banovini so ti poslanci vložili pritožbo na pristojni okrožni sodišči v Zagrebu in Splitu. Zagrebško sodišče je pritožbo že rešilo in sicer negativno. Smatra se, da bo tudi splitsko sodišče enako postopalo.

Mnogo veselosti vzbujajo v Beogradu volilni imenik za senatske volitve za mesto Beograd, ki je bil te dni objavljen v »Službenih novinah«. Kot prvi volilce je tam naveden Bogoljub Jevtič, predsednik ministrskega sveta v Beogradu, kot drugi dr. Kosta Kumanudi, predsednik Narodne skupščine v Beogradu, kot tretji Jeremija Protić, pomočnik ministra financ v Beogradu. Seveda vsa ta svojstva ne dajejo nikomur volilne pravice za senat. In povrh je poteklo že nekaj let odkar je bil g. Jevtič predsednik vlade, dr. Kumanudi predsednik Narodne skupščine in g. Protić pomočnik finančnega ministra. Uganka, zakaj so ti trije gospodje vpisani v volilni imenik, pa ni težko rešiti. Vsi trije so namreč beograjski poslanci in imajo kot taki volilno pravico, po znanem šaljivnjaku pa so ostali v volilnem imeniku označeni kar tako kakor v imeniku za senatske volitve l. 1935.

Potrditev kandidatnih list

Beograd, 24. jan. p. »Službene novine« so danes objavile potrjeni kandidatski listi za dopolnilne senatorske volitve in si cer dr. Mačkovega za primorsko banovino in JRZ za vrbasko banovino.

Naloge »Hrvatske zaštite«

V Sarajevu je bil pretekli teden zanimiv proces, ki je vrgel prav čudno luč na razmere v vrstah HSS. Osvetlil je tudi cilje »Hrvatske zaštite«, ki je bila ustanovljena lansko leto kot nekaka polvojaška organizacija hrvatskega narodnega pokreta. O tej organizaciji smo že ponovno poročali, posebno ob proslavi rojstnega dne dr. Mačka, ko je prvič nastopila v večjem številu, razdeljena na bataljone pehote in eskadron konjenice.

V Sarajevu je bila sedaj razprava proti napadalcem na profesorja Zaplato, ki jo je izkupil, ker se je bil vmešal v spore sarajevskih pristajev dr. Mačka. Sarajevski Hrvatini imajo celo vrsto društev, med njimi tudi akademsko društvo »Kranjčević«. Po znanem napadu na upravo »Hrvatskega dnevnika« v Zagrebu so se razširile po Sarajevu govorice, da sta pri njem sodelovala tudi dva člana društva »Kranjčević«. Voditelj sarajevskih Hrvatov dr. Juraj Šutej je zahteval od vodstva »Kranjčevića«, naj takoj in brez pogovora izključi oboje osumljene člana. Odbor je dr. Šutejovo zahtevo odklonil, češ da ni nobenih dokazov, da sta osumljena akademika res sodelovala pri napadu na »Hrvatski dnevnik«. Sklajal je še izredni občni zbor, na katerem je glasovalo proti zahtevi dr. Šuteja 75 članov, samo 5 pa za izključitev. Po občnem zboru je dr. Šutej vrgel na cesto društvo »Kranjčević«, ki je bilo dotlej podnajemnik pri mačkovekem pevskem društvu »Trebević«.

Nov železniški ravnatelj v Ljubljani

Beograd, 24. januarja. a. S kraljevim ukazom so upokojeni: direktor železniške direkcije v Ljubljani dr. Aleksander Fatur ter svetniki Josip Gostiša, Fran Planinec, Miroslav Gregorka, Josip Kreutzer in Karel Štefin.

Direktor dr. Aleksander Fatur je bil odlikovan z redom Jugoslovenske krone III. stopnje.

Za novega direktorja železniške direkcije v Ljubljani je imenovan referent prometnega ministristva dr. Bran Bončina.

Napredovanje

Beograd, 24. jan. p. Pri inspekciji dela banske uprave v Ljubljani je napredoval za višjega tehniškega pristava v 8. pol. sk. inž. Josip Gorjanc.

gospodarske ustanove. Globoko obžalujem, da so mogla moji izjavjanja koristiti sovražnikom hrvatskega naroda, in izjavljam svečano, da sem bil in da bom ostal tudi v bodoče discipliniran član HSS in našega voditelja, gospoda predsednika dr. Vladimira Mačka.

Nato je župan Jurčič prekinil sejo in se sporazumel z ostalimi občinskimi odborniki, da prekliče svojo ostavko. Končno je bila prečitana izjava, ki je bila sestavljena v sporazumu z dr. Mačkom in ki se glasi: »Ves občinski odbor sprejema z navdušenjem na znanje izjavo predsednika samoborske občine in se z njo strinja. Poleg tega je soglasno sklenil poslati s te izredne seje občinskega odbora brzojavno pozdrav predsedniku dr. Mačku.

Predlog za združitev cerkva v Angliji

V petek se je v Canterburyju sestel poseben koncil anglikanske cerkve, ki je med drugim sprejel načrt o združitvi anglikanske cerkve z drugimi protestantskimi veroizpovedmi v Angliji. Načrt, katerega uredništvo je pomenilo konec tristoletne verske ciptive v Angliji, so skupno predložili yorški nadškof in 14 anglikanskih škofov na eni ter vrhovni poglavarji štirih svobodnih cerkva na drugi strani. Načrt predvideva med drugim: 1. da tudi svobodne cerkve imenujejo svoje škofo, 2. da naj se nova cerkev imenuje »Združena cerkev Anglije«, ki naj izpoveduje nicejsko vero; njeni organi naj bodo: skupščina, škofovski sinod ter svet vernikov, v katerem naj sodelujejo tudi ženske, 3. začasno naj nova cerkev sprejme obrede vseh združenih cerkev, ki naj jih pa pozneje poenoti. Anglijski protestanti, katerih se ta načrt tiče, so sedaj takole razdeljeni: anglikanec je 26.550.000, metodistov vseh treh sekt 2.965.000, kongregacionalistov, 1.540.000, baptistov 1.300.000, presbiterijancev pol milijona in moravskih bratov okoli 8.000.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Italijanski prekoceanski polet

Rim, 24. jan. br. Z vojaškega letališča Guidoni so danes startala k prekoceanskemu poletu tri velika trimotorna vojaška letala. Poveljnik poleta je polkovnik Bisco, eno letalo pa vodi Mussolinijev sin Bruno, drugo pa kapetan Moscatelli. Start je bil ob 7.15 zjutraj. Navzoči so bili vojaški dostojanstveniki, osebno pa se je prišel od svojega sina posloviti tudi Mussolini. Leteli bodo v štirih etapah tako, da bodo danes preleteli 4.300 km dolgo pot deloma preko Sahare čez Mali Atlas do francoskega Senegala, od tam preko južnega Atlantika na brazilsko obalo in od tod do brazilske prestolnice Rio de Janeiro. Tam bodo izročili poslanico brazilskega poslanika v Rimu, naslovljeno na brazilskega predsednika. To je drugi italijanski prekoceanski polet. Z njim hočejo postaviti nov rekord letalske zveze med Evropo in Južno Ameriko. Po dosedanjih poročilih poteka polet v popolnem redu. Poveljnik poleta pošilja vsako uro brežična poročila. Vremeenske prilike so dokaj ugodne.

Rim, 24. jan. AA. Polet italijanskih letal proti Dakaru poteka redno. Letala leta v višini 4.000 m. Vreme je jasno, atmosferne razmere so zelo ugodne. Letala so bila ob 9. uri nad Bonom, ob 11.30 pa v bližini oaze Timinum. Ob 12.30 so letala preletela 2.300 km in so bila na pol poti. Ob 14. uri so bila okrog 300 km južno od Marakeša. Eskadrilja bo prispela v Dakar po vsej priliki med 18. in 19. uro.

Grški prestolonaslednik v Neaplju

Neapelj, 24. jan. AA. Grški prestolonaslednik Pavel je prispel s svojci k svoji ženi princezi Frideriki iz Brindisija v Neapelj.

Vremenska napoved

Zemunsko vremensko poročilo: Depresija nad severno Evropo je razširila svoj vpliv tudi nad severovzhodno Evropo ter ustvarja smeg v Rusiji. Nad večjo južno polovico Evrope je visok pritisk s pretežno oblačnim vremenom v srednji Evropi in dežjem ponekod, posebno na Severnem morju. Toplo vreme s temperaturo nad ničlo do 8 C je v srednji in zahodni Evropi, dočim se v Alpah in južnovzhodnih krajih Evrope giblje od 0 do 6 stopenj pod ničlo. V Rusiji je hladno vreme s temperaturo okoli —20 stopenj pod ničlo. V Jugoslaviji je pretežno oblačno ponekod jutranja megla posebno v severnih krajih. Toplota se je dvignila na severozahodu in pada v drugih krajih države. Najnižja Kalinovik —7, najvišja Mostar 12 C.

Zemunsko vremenska napoved: Delno oblačno z nekoliko povečano oblačnostjo v severozahodnih krajih. Toplota se bo dvignila na severu in pada na jugu.

Zagrebška: Stalno, pretežno vedro, je ponekod oblačno vreme, mile temperature. Bržkone bo sedanje vreme trajalo še nekaj časa.

Dunajsko: Sedanje izpremenljivo vreme bo trajalo dalje samo v dolinah, v gorovju shterje mraz.

Naši kraji in ljudje

Vedno več dela za pobijanje jetike
Številke protituberkuloznega dispanzerja stalno rastejo

V čakalnici
protituberkuloznega
dispanzerja
v Ljubljani.

Sredi pri vratih
šef-zdravnik
dr. Prodan

Ljubljana, 24. januarja. Calmetteov protituberkulozni dispanzer, ki ga že od njegove ustanovitve z lepimi uspehi vodi šef-zdravnik dr. Prodan, je je pravkar zaključil svoje letno poročilo za 1937. Iz poročila razberemo, da je njegovo delo lani spet vidno napredovalo. Tako je izvršil v preteklem letu nad 10.000 celotnih pregledov, kar pomeni domala 100odstoten prirastek nasproti predlanskemu letu. Razen tega je izvršil nad 5.000 röntgenoloških pregledov, 279 pneumotoraksov, 258 krvnih preiskav, 333 preizkušenj na tuberkulozno okužitev in 213 pregledov izmečka. Zaščitne sestre so napravile bolnikom 776 obiskov na domu in raznih intervencij za socialno pomoč. Za počitniško kolonijo ter za izolacijo otrok in neozdravljivih bolnikov je 55 oseb izdal za 20.000 din podpor, za živila, stanarino ter za čistila in razkuževalna sredstva pa nad 10.000 din. V vrsti sistematičnih pregledov, ki jih je dispanzer pričel pred leti za posamezne stroke, je bilo lani pregledanih 359 učiteljev in profesorjev, 20 sportnih delavcev, članov Jugoslovske zimske-sportne zveze, in pa 76 družin s 155 člani, ki sprejemajo dijake na stanovanje ali na hrano.

Največjo širbo je tudi lani posvečal dispanzer otrokom in doraščajoči mladini

na vseh ljubljanskih solah. Redne sistematizirane preglede je izvrševal spoznamno z državno in mestno šolsko polikliniko, preko mestnega fizikata pa je vršil tudi preglede in skrbel za zdravljenje siromašnih prebivalcev mesta. V vseh primerih odprte za družbo nevarne tuberkuloze je skušal preprečiti širjenje bolezni s strogo izolacijo na domu ali oddajo v bolnišnico in zdravilišče. Vsi bolniki so trajno pod nadzorstvom dispanzerja in dispanzerske zaščitne sestre jih redno obiskujejo, da jim v potrebi priložijo pomoč. Najtežja naloga je kajpak, skrbeti bolnim bolnikom za socialno podporo, saj so vsi humanitarni fondii po navadi izčrpani. Dispanzer je v stalnem stiku z vsemi dobrodelnimi organizacijami v mestu, z mestnim socialnopolitičnim uradom in z oddelkom za socialno politiko in narodno zdravje pri banški upravi. Najtežje ovire v delu so dispanzerju bolniki-brezdomci, ki po navadi niso z njegovega področja doma, mnogi med njimi pa so celo tuji državljanji. Prav za te siromake bi bilo treba v prvi vrsti poskrbeti, da ne bi hodili od kraja do kraja, od ključke do ključke in trosijo tuberkulozno okužitev. Za vse te nesrečnike bi bilo treba čim prej urediti skupen dom v obliki azila kjer bi bilo zanje socialno in zdravstveno poskrbljeno.

Vedno slabši ribolov na Gorenjskem

Kemikalije odganjajo in uničujejo ribji zarod

Radovljica, 24. januarja. Tako ugodnega leta za sulcarjenje kakor je letošnje ne pomnijo stari sulcarji. Vode, posebno Sava niso preveč lepe in tudi ne prečiščene. Hoja ob vodi po zamrznem snegu, je lahka in tudi vreme je ugodno. Čeprav ne sneži in ne dežuje, je vreme vendar precej spremenljivo. Zjutraj pada brižeta sever in burja, opoldne in popoldne pa imata oblast jug in zapad. Prav v tako spremenljivem vremenu sulci najraje prijemajo. Čez dan ni pretoplo, toda toliko vendar, da ne zamrzne vrvice, kar sicer zelo otežkoča trnkarjem najljepšo zabavo.

Kljub vsemu temu se sulcarji nikakor ne morejo pohvaliti niti s povprečnim uspehom. Kje je vzrok? Gotovo nikler drugje, kakor v pomanjkanju kralja našega vodovja. močnega sulca. Zakaj ni sulcev? Sulci zivi skoraj samo od rib, ki jih prične zlatiti takoj, ko se opusti rumečaka. Najprej pridejo na vrsto čisto majhne ribice, kmalu nato se močnejši sulci poltijo lastnih slabejših bratcev in čim večji so, tem večja je požrešnost, ki zahteva vedno večji plen. 10 kilogramov težak sulci potrebuje povprečno 1 kg hrane dnevno.

Kdor se je zadnja leta zanimal za stanje rib v naših vodah, je moral opaziti, kako silno je nazadovale. Da ne govorimo o tistih bogastvih rib v naših vodah v letih, ko je pričel trnkariti Nestor naših ribičev, pred par leti umrl prof. Franke. Smelo smemo trditi, da je stanje rib v naših vodah padlo za 80%.

Najprej so se jele rediti belice, posebno podliski in mrene. Na Gorenjsko so se prihajale driti vsako leto iz dolnjih delov Sa-

ve. Ko so jele spreminjati na Savi dolge, nizke jezove, kjer so imeli sulci veliki in udobni skritaji, v velike, za belice neprimerno tovarniške jezove, so si belice morale poiskati nova, večinoma manj ugodna dredišča. S tem je že pričelo primanjlovanje hrane sulčjem rodu. To zlo so čez nekaj let nekoliko omilili z ribljimi stezami, vodčiničev visoke jezove. Maršičak sulce velikani, ki je bil rojen in je vzrasel v sinjih globinah gorenjskih tolmunov, se je zaradi pomanjkanja hrane jel pomikati po Savi navzgor, dokler ni prišel pod visoki jez pri Mevodah, v kraljevo belico. Ko je pa v prihodnji zgodnji pomladi rejen začutil ženinovsko razpoloženje, je skušal nazaj na ženitovanje v bistre gorenjske derotine, kjer se mu je zibala zibelka v bistrh valčkih, ob debelih prodih; toja je mu je zagradil pot po Savi. Nekateri sulci so ostali pod jezom, drugi so šli na svatovščino v Poljanščico. Toda tuji tukaj so naleteli na zapreke v jezov papirnice, katere pa so v mnogih primerih po daljšem prizadevanju le premagali. Ker pa se je tudi v Poljanščici razredčilo število belice, so se vodni veličani tudi oddal izselili.

Sevilo manjših sulcev se je takisto jelo rediti na Gorenjskem, vendar je usrelo vztrajnim sulcarjem vsako leto nekaj srednjevelikih sulcev potegniti iz Save. Skoraj brezuspešno je postalo sulcarjenje v letih po vojni, se prav posebno pa v zadnjih letih. Letos je Sava skoraj prazna. Nele belice, marveč tudi lipanov ni več. Tega pa ni kriv nihče drugi, kakor naša industrija. Odkar spuščajo v vodo nesnago in ostanke raznih

SODOBNI REKI

Ljudje, ki vidijo »dalje od nosa«, morajo največkrat hliniti kratkovidnost.

Tisti, ki imajo pred seboj sijajno bodočnost, imajo za seboj navadno umazano preteklost.

Darovi so največkrat dražji, od najdražje plačanih reči.

Mnogi ljudje imajo svojo Ahilovo peto v glavi.

Moralni uspeh je najpogostejša uteha za materialni neuspeh.

Branislav Nušič o svoji smrti

Ze leta 1924. je Branislav Nušič napisal svojo avtobiografijo, ki je veren izraz njegove duhovitosti. V tej avtobiografiji je tudi razgovor Nušiča-mrliča z radovednim novinarjem. Objavljamo odlomke iz zanimivega spisa, ki bodo marsikomu preganjali strah pred zadnjim dejanjem igre »Človeško življenje«.

Jaz sem prav za prav končal svojo avtografijo, ali — kaj ne, da se vam zdi, kakor da nekaj manjka, kakor da mi pravga konca. Tako na primer, kakor so v gledališču predstave, pri katerih publika obsedi, ko se zadnjič spusti zastor, ker se ji zdi, da še nekaj manjka. Svojih čitateljev nočem pustiti čakati in zato napišem še zadnje poglavje.

V zadnjem času me neki mladi lastnik nekega novega pogrebnega zavoda, ki ga ne poznam, nenavadno prijazno pozdravlja. Kadarkoli pridem mimo njegovega lokala, pa če je to tudi večkrat na dan, vsakokrat se mi ljubeznivo odkriva in priščno me pozdravlja. Dober dan, želim! Toliko da mi ne reče: Izvolite, prosim vas, izvolite vstopiti. Imam blago najboljša kakovosti in vam bom verjemale mi napravil posebno ceno!

V začetku mi je bila neprijetna ta ljubeznivost, polagoma pa sem se na njo navadil. Naposled sem se z njo tako pomiril, da sem se ustavljal pred izložbo in

kemikalij, so uničili ribji zarod. Posebno je nesnaga uničila cele zaloge ribje hrane. Koliko kemikalij in nesnag leži po savski strugi, imamo priliko opazovati baš v letošnji zimi v gredi, zamazani strugi. Nekdo bel prod in dno reke so zamazani in voda pa se leskeče in izpreminja v najrazličnejših masčobnih cinkih. V taki vodi pač ni mogoče, da bi uspevalo življenje. Kar ni bilo rib pokončanih, so se morale preseliti zaradi po-

Glasbena Matica pojde v Nemčijo

Pot bo vodila v Westfalijo in glavna nemška mesta

Ljubljana, 24. januarja. Pevski zbor »Glasbene Matice« v Ljubljani namerava prirediti v pozni pomladi, najbrž sredi maja, daljšo koncertno turnejo po Nemčiji. Nameravano turnejo je treba v prvi vrsti smatrati kot kulturni obisk naših mnogostevnih rojakov-delavcev na Westfalskem. Pevski zbor želi vsaj na dveh ali treh krajih, kjer so v okolici večje naselbine naših rojakov, tako v Düsseldorfu, Essen in Gladbecku prirediti nekaj koncertov, da bi tako spet močnejše spletel duševno in kulturno vez med domovino in našimi izseljenimi rojaki.

Na poti na Westfalsko in nazaj pa bi se zbor ustavil tudi v večjih mestih Nemčije (n. pr. v Monakovem, Frankfurtu na Meni, Koelnu, Berlinu, Dresdenu v Leipzigu itd.), kjer bi tudi izvajal svoje koncertne sporede in tako seznanil z našimi umetnimi in narodnimi jugoslovenskimi pesmimi nemško občinstvo, ki ima zelo razvito razumevanje za zborovski petje. Pravzaprav je bila ta turneja nameravana že lansko leto. Ko so bili namreč predlanskim na posetu v Jugoslaviji ter v Ljubljani in na Bledu očiščeni nemški novinarji, se je med prijatelji Glas-

benke Matice in njuni, posebno se z njihovim vodjo, razvil razgovor o eventualni turneji našega pevskega zbora. Zamišljal so nemški novinarji zelo prijazno pozdravili in rade volje obljubili svojo pomoč. Nameravana turneja bi se bila morala pripraviti in izvršiti lansko jesen, septembra ali oktobra. Ker pa je bilo nekaj težav in zatorej ni bilo mogoče zadostno in pravočasno pripraviti izlet za ta rok, je bila turneja odložena na letos. Smatramo, da bi tudi vobče bilo ozrajno letos ugodnejše za tak obisk, zato bo jugoslovska in posebna slovenska javnost gotovo radostno pozdravila poljnost pevskega zbora Glasbene Matice v Ljubljani, ki se želi zopet enkrat, kakor že tolikokrat v drugih državah, uspešno in častno predstaviti s svojim izbranim in ubranim izvajanjem tudi nemškemu narodu. Kakor želim, so se storišnji vsi potrebni koraki pri vladi in drugod, da se na odločenih mestih pojasnijo vsi načrti v tem pogledu in da si zagotovijo pevski zbor Glasbene Matice vsestransko soglasje in potrebno moralno in gnotno podporo za nameravano veliko koncertno potovanje.

Mariborsko letališče bo še letos urejeno

Kredit je zagotovljen, dela bodo do marca razpisana

Maribor, 24. januarja. Kakor smo že večkrat poročali, je prišel v Maribor šef tehniške oddelka letalskega poveljstva v Beogradu, podpolkovnik inž. Tudorovič Dancs, v ponedeljek, se je v sejni dvorani mariborske Tujsko-prometne zveze posvetoval s predstavniki mariborskega Aerokluba in Tujsko-prometne zveze. Gre za uresničenje starega načrta mariborskega Aerokluba, da dobi Maribor moderno urejeno letališče s hangarjem.

Posvetovalja so se udeležili med drugimi predsednik mariborskega Aerokluba ravnatelj Krejči, predsednik jadranske skupine mariborskega Aerokluba in predsednik mariborske Tujsko-prometne zveze inž. Šlajmer, ravatelj Putnika g. Lob ter zastopniki zagrebskega in beogradskega aerodroma.

Inž. Tudorovič je na današnji konferenci poudarjal, da se bodo pričela dela za ureditev mariborskega letališča v najkrajšem času in so že zagotovljena potrebna sredstva.

V smislu načrta bodo posekali vsa drevesa, ki ovirajo nemoteno pristajanje in start letal in sedanje letališče bo splinirano, hangar bo imel 25 x 30 m površine blizu njega bo zgrajeno posebno upravno poslopje za osebe. Računajo, da bodo znašali stroški okrog 500.000 din. Tako bo uresničena želja Mariborčanov, da bo Maribor vključen v letalski promet. Dela za ureditev pristajališča in postavitve hangarja ter upravnega poslopja bodo razpisana do marca.

Požigi med našimi v Avstriji

Gorelo je že trikrat v večernih urah

Gornja Radgona, 24. januarja. Ni še minil mesec, ko je sirena na rolovškem stolpu avstrijske Radgone zvečer ob 20. naznanila obsejenu pebevalstvo požar. To pot je nesreča zadela posestnika Marijo Lutherjevo v Slovenski gorici pri Radgoni, na avstrijskem obmejnem ozemlju. Zgoraj je škeden z vso zalogo sena in slame ter je posestnika utrpela okrog 22.000 din škoda. Nekaj dni po tem požaru je prejel grozljivo pismo njen sosed Aloj Zweifler, pri katerem so se grožnje kmalu uresničile. Kakor pri Lutherjevi, je tudi pri njem zlobna roka potaknila požar ter mu je bil upepaljen škeden z vso zalogo sena in slame. Utrpel je okrog 16.000 din škoda. Pri posestniku Zweiflerju je nastal požar okrog 19. ure.

Nato je prejel grozljiva pisma sosed po-

sestnik Alojz Bagula. Pri njem je nastal požar pretekli petek 21. t. m. ob 18. uri. Tu di njemu je zgorel škeden in vsa zaloga sena ter slame, da utrpel okrog 30.000 din škoda. Vključ tu, da so doslej tudi nekateri drugi posestniki prejeli slična grozljiva pisma ter so v upravičenih skrbih, da jih v doglednem času zadene ista usoda kakor prejšnje, oročanju doslej ni uspelo izslediti zločinca.

Pri vseh navedenih požarih je uspešno reševala poleg mestne in okoliških gasilskih čet tudi gasilska četa iz Gornje Radgone v smislu obetočnega vzajemnega dogovora. Slovenska gorica (sedaj Windisch Goritz) je ena izmed onih slovenskih vasi, ki jih je zadela ob prevratu usoda: da so vključ pretežni večini slovenskega prebivalstva pripadle avstrijski republiki.

Radeče imajo Glasbeni dom

Lep uspeh pevskega truda in požrtvovalnosti

Radeče, 24. januarja. Z novim letom je godoteno društvo »Savski val« doživelo radosten trenutek, ko se je preselilo v svoja nove prostore, v lastni dom. Tem večja je bila radost, ker so člani s ponosom zrl na uspehe svojega vztrajnega in požrtvovalnega dela. Iz nič ustvarili kaj lepega je mogoče le tam, kjer vlada v društvu harmonija in razumevanje za dobro in koristno delo.

Društvo je imelo v blaginji le 1.500 Din v času, ko se je odločilo za zgradbo, a pridne roke vseh članov so vsak večer voljno poprijemale za orodje. Pozno v noči se je vselej končalo njihovo delo. Vedeti moramo, da so pri naši godbi ljudje iz različnih sta-

nov, ljudje, ki so čez dan zaposleni vsak v svojem poklicu. Njih namera pa je bila sprejeta z odobravanjem pri naših meščanih in okoličanih, ki so društvu pomagali na kakršnakoli način eni z denarjem, drugi z gradivom, z delom, vožnjami in drugim. Mestni gospodarski odbor z bivšim predsednikom g. Antonom Polancem je društvu odstopil brezplačno prostor v mestnem parku. Prostor je bil za gradbo, glasbenega doma zelo pripraven. Soglasnost tej odločitvi sta dala člana mestnega gospodarskega odbora gg. Zane Haller in predsednik občine Josip Rozman.

V teku svojega 25 letnega obstoja je moralo društvo iskati gostoljubne strehe zanj

mi pokaže blazine za odlikovanja, vence in trakove.

— Samo prosim — je dodal. Stvar je treba tako urediti, da umrete polet, ko je daljši dan, da se lahko program izvede.

Kakor vidite, sem se po srečnem naključju pomiril z vsebino zadnjega poglavja svoje biografije in sem tudi že marsikaj potrebnega pripravil. Zdaj je treba samo še umreti, da bi publika, ki čaka na konec predstave, lahko šla domov. Tudi v tem pogledu bom vse napravil, kar je od mene odvisno.

A kadar se bo slišalo, da sem umrl, boste videli, da mi svet ne bo hotel verjeti. Tolikokrat sem se že šalil s tem svetom, da bodo najbrž tudi takrat mnogi mislili, da je to spet neka nova šala. Zato morate biti pri objavi moje smrti previdni. Prvi dan dajte v liste beležko: Kakor se čuje, g. Nušič je včeraj umrl. Drugi dan bi že lahko uvrstili takole beležko: Bolj in bolj se potrjuje naša včerajšnja vest, da je g. Nušič umrl. Tretji dan pa je treba pribiti: Kakor nam je javljeno iz najbolj zanesljivih virov, g. Nušič je res umrl!

Da bi ne bilo pri publiku nobenega dvoma več, lahko pride k meni kak novinar. A ker bi se prav lahko zgodilo, da tedaj ne bi mogel odevorjati na stavljenja vprašanja, je mislim, najbolje, da že zdaj pripravim ta razgovor.

To ni tako nenavadna pojava — razgovor z mrličem. Nasprotno: V politiki se šestokrat pripeti, da baš oni, ki so mrtvi, pišejo razgovore s seboj ter jih ponujajo

odstranimo z »Nibol« tabletami, ki so se obnesle tudi pri isijasu in gihti.

»Nibol« tablete se uporabljajo tudi kot dobro sredstvo

proti **trganju udov**
proti **zobo- in glavobolu**
pri **hripi**
pri **boleznih prehlajenja**

„NIBOL“

1 stekl. z 20 tablet Din 20.—
1 stekl. z 40 tablet Din 34.—
1 tuba »Nibol« masti Din 20.—

NIBOL dobite v vseh lekarnah.

APOTEKA MR. BAHOVEC, Ljubljana
S. št. 1731626.

tu zlati tem. Zadnjih 5 let so imeli naši godbeniki na razpolago dvorano hotela Jadran za godbene vaje. Dvorano jim je dal brezplačno na razpolago lastnik g. Lovro Rogelj. V tej dvorani ima svoje žarišče tudi sokolsko društvo, kar je kolikor toliko oviralo delovanje prvih in drugih. Hvalevredno je omeniti poštvalca člana, zidarja Antona Pražna in Jožeta Kurenta, ki sta sama izvirila vsa zidarska dela. Predsednik gradbenega odbora g. Robert Premerešin je društvu zvesto stal ob strani z raznimi dobrimi nasveti.

Dom še ni popolnoma gotov, a vendar toliko, da lahko služi svojemu namenu. Vanj je društvo že preneslo svoj inventar in tu bodo odsele godbene vaje. Želimo da uspe našim godbenikom čim prej popolna dovršitev doma, da bodo mogli letos dostojno in s ponosom proslaviti 25 letnico plemenitega kulturnega dela.

Priznanje dr. Fermevcu za elektrifikacijo Ptujkega polja

Sv. Vid pri Ptuj, 24. januarja. Konec novembra 1937 je dobil naš kraj električno razsvetljavo, kar je bil za nas, pa tudi za električno zadrugo v Ptuj, velik napredek. Da se je delo v tako kratkem času izvršilo, je zasluga članov odbora ptujke električne zadruge, kateremu z vidnimi uspehi načeljuje g. dr. Ivan Fermevc, odvetnik v Ptuj.

S spretnim iniativnim delom je zadruga uspešno, da se bodo mnogi načrti o elektrifikaciji ptujke okolice znašli v kratkem uresničevati. Tako se je že in se bo električno delo pričelo v vaseh: Pobrežje, Lancova vas in Hajdina. Za res poštvalno vlogo zasluje, ki si jih je pridobil g. dr. Fermevc s svojim odločnim ob priliki elektrifikacije Sv. Vida in sosednih vasi, ga je občinski odbor žentviške občine nedavno imenoval za svojega častnega občana. Te dni so mu predstavniki občine izročili lepo diplomu. Popolnoma smo uverjeni, da bo delo električne zadruge hitro napredovalo in da bo vsem, ki so elektrike željni, v zadovoljstvo in veselje. Vsi pa prav iz srca čestitamo g. dr. Ivanu Fermevcu k častnemu priznanju.

Nočni vlom v izložbo

Maribor, 24. januarja. Nad 10.000 dinarjev škodo trpi mariborski urar Maks Pšunder, ki ima v Dvorkovi ulici 10. svojo prodajalnico in urarno. Davi okoli 3. so namreč opazili pasantje, da je veliko izložbeno okno njegove urarne razbito. Ker je policijski stražnik šel mimo Pšunderjeve urarne ob 2.45 zjutraj, sklepajo, da je moral nekdo v času med 2.45 in 3. uro razbiti steklo izložbenega okna, iz katerega je izginilo tudi precej dragocenih predmetov, pretežno žepnih in zastopnih ur in zlatih verižic.

Izložbeno okno je 6 mm debelo in domnevajo, da ga je neznan zločinec razbil s pomočjo kamna, ki ga je bil prej zavil v čunjo, da ni pri razbitju stekla povzročil ropota. Popolnoma natančno se sicer škoda ni mogla dognati, vendar je samo steklo izložbenega okna vredno okoli 6000 dinarjev, dočim predstavljajo ostali predmeti vsaj približno škodo 4000 do 5000 dinarjev.

Sled za storilecem je policija kmalu našla. Na Poljski poti so našli stojalo, na katerem so prej v izložbi visle ure in zlate verižice. Nekateri menijo, da je najbrže kakšen objesten ponosičjak v preveč prešernem razpoloženju razbil izložbeno okno, nakar je kdo drugi okradel izložbo.

raznim redakcijam.

Razgovor v mojem primeru bi se omejil samo na to, da se ugotovi dejstvo, da sem umrl brez kakih drugih ambicij ali pretenzij. Razgovor bi potekel takole:

Novinar: Poslan sem od direktorja »Svetlosti« in prosim vas, da bi bili tako dobitni in mi povedati o svoji smrti.

Jaz: (molčim, kakor se spodobi za mrtvega človeka).

Novinar: Ali lahko pričakujem, da mi boste ustregli?

Jaz: (še vedno molčim, ne da bi se novinar s tem prepiral, da sem res mrtve).

Novinar: Mislim sem, da lahko računam z vašo ustrežljivostjo —

Jaz: (čeprav mrtve, izpregovorim) Seveda, kakor sem tudi jaz vedno računal z novinarsko ustrežljivostjo, ki tudi mrtvim ljudem ne da miru. Torej, kaj bi hoteli?

Novinar: Zunaj se govori, da ste umrli.

Jaz: Ni treba polagati posebne važnosti na glasove z ulice, a v tem primeru imajo v sebi dosti resnice.

Novinar: Ali se torej lahko reče, da ste mrtvi?

Jaz: Računajte s tem kakor z dejstvom, ki naj vam služi za začetek razgovora.

Novinar: Ali bi mogel vedeti za pobude, ki so vas privedle do tega koraka?

Jaz: Že dolgo sem se ukvarjal z mislijo, da se umaknem iz življenja.

Novinar: Ali ste imeli kak poseben vzrok, da ste si izbrali baš ta trenutek za smrt?

Bil je več desetletij župan, podnačelnik okrajnega zastopa, član sreskega in krajevnega šolskega sveta. V teh funkcijah si je pridobil obilo zaslug. Njegova gostoljubna hiša je znana daleč naokrog. Bil je vzorn mož, ki je s svojim požrtvovalnim delovanjem svojim soobčanom in splošnosti mnogo koristil. Bil je zvest sin svojega naroda in to tudi v bivši avstroogrski monarhiji, ko se je izkazal neustrašnega narodnika, ki ni nikdar krenil s svoje poti, ampak se je odločno branil za pravice svojega naroda. Pogreb zaslužnega pokojnika »danes« v torek dopoldne na Prevorju. Jhranimo mu časten sponon, žalujočim uše iskreno sožalje!

Domače vesti

• Mednarodna zrakoplovna razstava na beograjskem sejmišču. Od 28. maja do 7. junija bo beograjsko sejmišče prvič prizorišče velike mednarodne razstave. Razstavo prireja naš Aeroklub pod zaščito svojega predsednika Nj. Vis. kneza namestnika Pavla. Na veliki mednarodni zrakoplovni razstavi se bo publika lahko seznanila z vsem, kar spada pod aviacijo in na razpolago ji bodo tudi letala najrazličnejših tipov. Z razstavo bodo združene najrazličnejše zrakoplovne prireditve.

• Dom zemunskih gasilcev. Gasilska organizacija v Zemunu je bila ustanovljena leta 1870 po privatni iniciativi zemunskih roditeljstev. Leta 1940 bodo zemunski gasilci praznovali 70-letnico svoje organizacije in do takrat bo že zgrajen gasilski dom, ki ne bo samo namoдреjši, temveč tudi največji v vsej naši državi, a bo šel tudi med največje gasilske domove v vsej jugovzhodni Evropi. Načrti so že pripravljeni in tudi potrebna sredstva so oskrbljena. Pod domom bodo urejeni kletni prostori betonske jeklene konstrukcije, ki bodo pred stavljali velikansko zavetišče prebivalstva pred napadi iz zraka. V teh kletnih prostorih bo lahko preko 1.500 ljudi. Zatočišče bo imelo ventilacijo, razsvetljavo in centralno kurjavo.

• Dr. Ivan Modic. Včeraj popoldne je naglo umrl g. dr. Ivan Modic, višji sodni svetnik v pokojni rezervni kapetan in odvetnik. Pokojnik je bil po rodu iz Lj. Bil je na glasu izvršnega pravdnika. V javnosti se ni mnogo udeleževal, bil pa je vedno moč naprednega mišljenja. Pogreb bo jutri ob pol 16. iz mrtvaške veže Leončiča. Ugodnemu pokojniku bodo ohranjeni dragi spomini, žalujoci družini naše iskreno sožalje.

• Telefonska zveza Golubica z Rumunijo. Z odlokom ministristva je odločil Golubica v telefonskem prometu z Rumunijo. Pristojbilo za naveden trinitni razgovor znaša od 8,00 do 10,50 zl. fr., s katerim mestom v Rumuniji se bo pač razgovor vršil.

Pri hemoroidih, bolečinah v križu, zastoj krvi v jetrih in nezadostnem izločevanju iz žolča, nastalem zaradi zastoja, se dosežejo z naravnim »Franz-Josefov« vodo odlični uspehi. Bolniki radi uživajo preizkušeno »Franz-Josefovo« grenčico, ki se tudi pri pogostejši uporabi dobro obnese.

Org. reg. S. št. 12. 459/33

• Človek, ki čita violine. Sučak in Reka ter širši okoliš poznajo dr. Franja Kresnika kot dobrega, poštvalnega zdravnika. V Italiji in daleč po svetu pa je dr. Kresnik tudi cenjen kot konstruktor violin. Za njegov oče je bil zdravnik na Reki in, ko je Franjo na Dunaju dočel studije, se je tudi odločil za službovanje na Reki. Še v mladosti je spoznal slavnega češkega violinista Jaroslava Kocijana, ki mu je dal pobudo, da je začel raziskovati konstrukcijo starih violin. Najbolj se je zanimal za dela Stradivarija in drugih klasičnih italijanskih mojstrov. O svojih raziskavah je dr. Kresnik dolet pisal in zlasti njegove studije o konstrukciji starih klasičnih italijanskih violin so naletele v strokovniških krogih na veliko zanimanje in oboževanje. Lani so priredili v Cremo ljubiteljsko razstavo klasičnih italijanskih violin. Na tej razstavi, ki je bila odprta ob 200-letnici smrti mojstra Stradivarija, so bili instrumenti v vrednosti preko 170 milijonov dinarjev. Od vseh strani sveta so prihajali na razstavo konstruktorji violin, a samo dr. Kresnik je bilo dovoljeno, da se je, kadarkoli je hotel, sam medvil v muzej, da je smel dragocene instrumente natančno pregledati in fotografirati. Tako cenijo v Italiji njegovo delo in v Cremo pravijo, da je dr. Kresnik »človek, ki čita violine«. Po naključju je dr. Kresnik dopolnil 70. let svojega življenja nekaj dni pred 200-letnico smrti mojstra Stradivarija. V visoki starosti je še zdrav in živi v ves posvečen zdravniškemu poklicu in svojim studijem.

• Znanja mariborske kartonažna tovarna. Njegovo je ravnanje v Celju v bivših prostih tiskarne »Celja« otvorila svojo tovarno podružnico ter razširila svoj delokrog na Celje in okolico.

• Obledela obleke barva v različnih barvah in plisir tovarna JOS REICH. 1. Eno srec — ena RADENSKA.

• Nov strokovni mesečnik za gozdarstvo. V množici strokovne revije literature, ki prinaša o visoki stopnji in smotni organiziranosti posameznih kulturnih in gospodarskih panog, se je pojavil nov mesečnik, ki bo s pridom izpolnil zvezojo vrzel. Poseben koncept, ki se je organiziral pod okriljem ljubljanske sekcije Jugoslovenskega šumarskega združenja, se je odločil izdati »Gozdarski vestnik«, uredništvo pa je poverjeno inž. Stanku Sotošku, profesorju državne nižje gozdarske šole v Mariboru. Mesečnik bo obravnaval vsa vprašanja, ki se tičejo gozdarstva, lesne industrije in lesne trgovine in bo v naši ožji domovini, ki je tipična dežela gozdov in lesa, našel brez dvoma mnogo hvaležnega odziva. Mesečnik bo imel kakršnokoli zvezo s to panogo narodnega gospodarstva.

• Narastanje Dunava pri Novem Sadu. V svojem gornjem toku je Dunav tako narasel, da je pri Mohaču že 7 metrov nad normalo. Tolike višine že ne poznajo 40 let. Močno pa narasta tudi Dunav pri Novem Sadu, kjer je za blizu 4 m nad normalo. Zaradi naglega narastanja vode so uvedli strazbe pri nasipih.

• Trikratni morilec v razgovoru s svojim braniteljem. Pred mitroviškim okrožnim sodiščem je razprava proti razbojniku Ostojicu iz Kupinova, ki je lani ušel iz mitroviške kaznilnice, kamor je bil poslan na 6 let robije zaradi udeležbe pri nekem razbojništvu, in je potem na begu v družbi dveh pajdašev ubil tri osebe. Neko poštarico in nekoga kmeta je ubil, kakor sam prizna, in muševanja, ker sta nekaj pred sodiščem pričala proti njemu in proti njegovemu očetu, naka dekla pa je izgubila življenje baje po golem naključju. Razbojnik Ostojic je star komaj 24 let in je zašel na zločinska pota po zgledu svojega očeta, ki je zaprt v kaznilnici v Lepoglavi, obsojen na 15 let robije. Med razpravo je mladi razbojnik vprašal svojega branitelja: Doktore, ali je kaj upanja za mene? — Če ga ne bi bilo, ne bi te branil, ki je potolažil odvetnik. — Velika to vaša glava, doktore, če me snamete z vislice, je menil Ostojic.

• V Rim in Neaplju. Izbran sporaz za celno 12 dnevno polovanje v zanimive kraje Italije pošlje »Družinstvo«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

Slavni korziški pevec TINO ROSSI

In njegovih 40 kitaristov

v velikem filmu pesmi in ljubezni

MARINELLA

Premiera jutri v KINU MATICA.

Iz Ljubljane

• Pekarska četa dravskega intendentskega skladišča to praznovala svojo slavo sv. Atanasija dne 31. januarja. Bogoslužje in rezanje kolača bo ob 10.30 v vojašnici dravskega intendentskega skladišča. Domačin slava bo komandir kapetan II. slopnje g. Petar D. Marković.

• Predavanje Prirodoslovnega društva. Danes ob 20 bo predaval v mali filharmonični dvorani g. prof. Viktor Petkovšek o temi: »Triglavske narodni park in njegova flora«. Naš narodni park, ki je v rastlinskem oziru izredno mnogoličen in lep, je pri nas doma vse premalo poznan in spoštovan, in zato je treba človeka, da nam pokaže in odkrije čula in bogastva tega najlepšega dela naših planin. Na to predavanje opozarjamo ljubitelje prirode in zlasti vse naše planince, kajti pravi užitek od planin ima človek šele takrat, če zna videti vse tisto, kar mu planine v resnici morejo nuditi. Predavatelj ima na razpolago veliko število zbranih diapozitivov, med katerimi je posebej trela omeniti diapozitive ge. lektorice Copeland, ki jih je naravnost umetniško kolorirala ga. M. Debelak-Dežajeva; pokazal pa bo tudi nekaj posnetkov na naravnih barvah, ki so napravljeni po najnovejšem načinu barvne fotografije. Vstopnina je 2, 4 in 6 din.

• Ljudska univerza. Prihodnje sredo 26. t. m. bo predaval prof. dr. Franc Zwitter o jugoslovenskem vprašanju med svetovno vojno. Zanimivo predavanje bo v mali dvorani Filharmoničnega društva (Kino Matica). Pričetek ob 20. Vstop prost.

• V proslavo Zupančičeve 60-letnice izide pri Akademski založbi težko pričakovana četrta knjiga del Otona Zupančiča. Knjiga bo vsebovala prozo našega velikega pesnika ter bo po svoji tehnosti in novosti izredno pomembna pojava na našem knjižnem trgu. Knjiga bo ta leden naprdoj.

• Seja Akademski jugoslovenske lige, bo danes ob 17. v lokalni JNAK »Edinostva«, Arena Narodnega doma.

• Univ. profesor g. dr. Stanko Lapajne je v počastitev spomina univ. prof. dr. Alfreda Šerka poslal Akademskemu papevskemu zboru 100 din. Iskrene hvala.

• Udrženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana vabi na predavanje, ki bo v četrtek 27. t. m. ob 20. v predavalnici zavoda za elektrotehniko (tehniška fakulteta) v Aškerčevi ulici 11. Predaval bo g. inž. Drago Matanović o vstih s kongresa za uporabno razsvetljavo v Parizu. Predavanje bodo pojasnjevala slike. Vstop imajo člani in vsi, ki se zanimajo. Vstopnine ni.

• Predavanje »Po koroskic, ki ga prirede ljubljanske CM podružnice, je zaradi nepravičnih zaprek ponovno predloženo na petek, 28. t. m. Predavanje bo ob 20. v mali dvorani Filharmonije. Besedilo bodo pojasnjevali lepe skiptične slike.

• Pri podružnici SVD v Ljubljani bo v sredo 26. t. m. ob 19. govoril v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi inž. g. Vilko Masten o kaparjih. Vstop prost.

• Nov grob. Po tragičnem aaključju je v nedeljo izgubila življenje gđ. Franja Calleari. Pogreb mladence, ki se je morala v cvetu svojih let posloviti bo danes ob 14. iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu na pokopališču k Sv. Križu. Pokojnici blag sponin, ostalim iskreno sožalje.

• Po nesreči obstreljen. Včeraj so pripeljali v ljubljansko bolnišnico 58-letnega kočarja Ivana Kestlerja iz Oneka pri Koprivniku na Kočevskem. V gozdu je Kestler nekdo po nesreči ustrelil v prsa.

• Roza Schweiger dentist-tehnik Kolodvorska ul. 28. je odsotna do 31. januara t. l.

• Ljubljanski športni klub opozarja na današnji občni zbor.

• Vabila za reprezentančni ples juristov so razposlana. Eventuelne reklamacije se sprejemajo vsak dan na univerzi pri vratarju.

• Splošno pozornost vzbujajo izložbe Ivana A. & E. Skaberne, ki razstavlja za žemine in neveste razkošne izbore zaves, blaga za mobilije, preproge i. t. d.

PRVONAGRAJENI FILM NA LETOSNEM MEDNARODNEM BIENALU

VELIKA ILUZIJA

Dokument o usodi človeštva in njegovih kast v svetovni vojni

Bogat in aktualen predprogram: Iz zgodovine kitajske japonske vojne — avtentični prikaz potopa ameriškega vojnega broda »Panay«, žurnal, Vesela menažerija itd.

Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Tel. 21-24

ELITNI KINO MATICA

Tel. 21-24

Tudi umik poslopja v Selenburgovi ulici za deset metrov se zdi prevelik lastniku, ki bi bil voljan, da se umakne le šest metrov z dosedanjega črte. Nekateri najemniki so se minul dneve že pridno pripravljali za izselitev, vendar prevladuje mnenje, da se ni treba prenapenjati, čeprav je bila gradbena komisija pretekli teden tako živahno na delu. Pooblaščen zastopnik trditve »Batac« se je odpravil v Borovo, kjer bo v kratkem padla definitivna odločitev.

Iz Celja

• Gasilska proslava rojstnega dne kraljeviča Tomislava. Gasilske čete iz Celja in okolice so se udeležile v nedeljo ob 8. službe božje v opatiški cerkvi. Po službi božji je bilo v celjskem gasilem domu slavnostno zborovanje, na katerem sta govorila g. starešina celjske gasilske župe Konrad Golobčan in L. podstarešina JGS Snaj.

• Predavanje za rezervne oficirje. Podofor UROIR v Celju sporoča, da bo v petek 28. t. m. ob 18. v dvorani Oficirskega doma predavanje za vse rezervne oficirje. Predavanja se morajo udeležiti vsi rezervni oficirji, ki niso službeno zadržani.

• Ljubljanska drama bo vprizorila Janes ob 20. v celjskem gledališču Kadelburgovo komedijo »Sinkovci« v režiji inž. arch. Bolana Stupice in zelo dobri zasedbi. Predstava je za abonma. Predprodaja vstopnic v knjižarni Slovaške tiskovne zadruge.

KINO METROPOL — CELJE

Duhovita satira na ameriške bogataše v obliki opere, polna temperamentne glasbe. V nemškem jeziku!

• Pevske in glasbeni koncert. V nedeljo 16. t. m. je gostoval v Celjskem domu v Celju mladinski zbor mandolinistov iz Trbovlje. Zboru se kljub začetništvu pozna dobra uvežbanost, ačasom pa bo gotovo še dobil primerno rutino. Nastopil je tudi pevski zbor iz Zabukovce. Zbor razpolaga z dobrimi basji, drugi glasovi nekoliko zastajajo. Zbor zveni dokaj izenačeno, v fortisimih pa še ni dovolj siguren. Najbolj je ugajala pesem »Potkan ples«. Pevovodji, ki je pokazal mnogo volje in požrtvovalnosti, priporočamo, da bi zaenkrat izbral za zbor po večini narodne pesmi. Koncert je lepo uspel. Oba zora in njuni vodji zaslužita vso pohvalo za marljivo kulturno udejstvovanje.

KINO UNION

predvaja danes film po znanem romanu Victorja Margueritteja

»LA GARCONE«

ki prikazuje življenje dobro vzgojenega dekleta, katerega razočaranje privede na pot moralnega propadanja. Opiske bezicno-ravrat. Mladini prepovedano.

• Dve hudi nesreči. V soboto je padel 38-letni pesnik Ivan Zvar z Vreenske gorce pri Smarju pri Ljelah, ko je obekaval drevo, z drevesa in se hudo poškodoval po glavi. V nedeljo je padel dvletni rudarjev sinček Alojz Prevošek iz Straže pri Rogatcu z okna tri metre globoko. Pri padcu se je težko poškodoval po glavi. Ponesrečenca se zdravita v celjski bolnišnici.

RUSE

odlične kakovosti pakovane v pločevinastih dozah po 2 in pol litra, vsebujejo 60, 70 in 80 komadov rib, cena

ZA DOZO DINARJEV 45.—

postavljeno vsako ZELEZNIŠKO postajo kupca, pri najmanjšem odjemu 6 doz, plačljivo po povzetju dobite pri »NABA RIBA«, SPLIT, izdelovanje mariniranih in prekajenih rib.

Zdravstvene razmere v obmejnem Mariboru

Važno delo Protituberkuloznega dispanzerja — Velika žetev jetike v delavskih predmestjih

Protituberkulozna liga v Mariboru razposilja posebno spomenico, v kateri opozarja na sklepe ankete, ki je bila sklicana lani 15. decembra v Mariboru in smo o njej obširne poročali. Potrebno nujnih ukrepov za borbo proti jetiki utemeljuje naslednji podatki:

Maribor je izrazito delavsko mesto. Iz tega dejstva izhajajo številne posledice, ki so usodnega značaja. Mnogo zlega je združeno s tem in mnogo gorja. Med najtežje spremljajoče okoliščine spada nedvomno pojav jetike, ki ima v Mariboru svoje globoke korenine. Jetika uničuje zdravje in življenje našega delavstva.

V Mariboru posluje v Sodni ulici v prostorih OUZ državni protituberkulozni dispanzer pod vodstvom svojega neumorne šefa g. dr. V. Varla, ki vrši strokovne preglede šolskih otrok, učnih moči, poklicnih delavcev in drugih. V tem dispanzerju se vodi že od leta 1927 statistika umrljivosti jetičnih bolnikov in posebej zemljevid, ki nam plastično prikazuje v katerih hišah in ulicah je leglo tuberkuloze. Šef PTD nam je izročil statistiko umrljivosti tle. bolnikov za leto 1936, za katerega se mu na tem mestu toplo zahvaljujemo. Iz statistike, ki nam prikazuje umrljivost od leta 1929. do leta 1936 posnemamo, da je umrlo v Mariboru v tem

razdobju na jetiki 642 oseb in sicer: 1929: 65, 1930—67, 1931—68, 1932—59, 1933—61, 1934—107, 1935—117, 1936—98. Če razdelimo te žrtve po starosti, se nam odkrije naslednja slika: 1—10 let 96, 10—20 let 85, 20—30 let 304, 30—40 let 91, 40—50 let 101, 50—60 let 61, 60—70 let 43, 70—80 let 23. Žrtve po poklicih je med temi 232 delavcev, 118 obrtnikov, 98 zeleznikarjev, 72 uradnikov, 80 zasebnikov, 19 učiteljev in 23 dijakov. V oči nam pade razdelitev po poklicih, ki izkazuje delavce na prvem mestu, kakor tudi razdelitev umrljivosti po starosti, ki nam dokazuje, da je umrljivost velika tudi pri starejših.

Mariborčane bo zanimala statistika, ki prikazuje naslednjo sliko smrtnih slučajev po posameznih ulicah in po predmestnih naseljih. Na prvem mestu je Pobrežje z 11 smrtnimi primeri, sledijo Studenci z 9 smrtnimi slučajmi, medtem ko se ostali slučajji porazdelijo sledeče: Krčevina 2, Košaki 2, Maribor mesto: Dajnкова 3, Meljski hrib 2, Slovenska ulica 2, Dravska ulica 2, Gosposka ulica 2, Splavarska 2, Grajski trg 1, Vojasniška ulica 1, Primorska ulica 1, Stolina ulica 1, Frankopanova 1, Koroska cesta 1, Popovičeva 1, Maistrova 1, Aškerčeva 1, Jurčičeva 1, Račeva 1, Trtinova 1, Stritarjeva 1, Korosčeva 1, Vojasniški trg 1, Radvanjska 1, Taborska 1, Milnska 1, Jadranska 1, Dučanova 1, Zidovska 1, Vrbanova 1. Na Maribor loco in

bliznjo okolico odpade torej 59 smrtnih primerov, ostalih 37 pa na daljnjo okolico, ki so umrli večinoma v tukajšnji splošni bolnišnici.

Iz statistike umrljivosti, ki kaže že v preteklem letu porazne številke (Pobrežje, Studenci), je razvidno, da je organizacija protituberkulozne borbe v okolici Maribora že zelo pomanjkljiva. Ljudje umirajo ne samo v »Dajnkovi barakah«, temveč tudi tam, kjer bi sicer ne pričakovali. Po mnenju zdravnikov strokovnjakov je borba proti jetiki brezuspešna ali vsaj manj uspešna, če se stanovanja, kjer je jetični bolnik umrl, po njegovi smrti temeljito ne razkuži. V mestu samem je ta akcija že izvedena, medtem ko je okolica zanemarljena. Občinski odbori našega predmestja bodo morali posvečati temu vprašanju večjo pažnjo in staviti primerne zneske v svoje proračune. Ne smemo pustiti iz vida dejstva, da je z zaježenjem glavnih virov infekcije izolirana glavna možnost okužbe, ki se sicer raztrese po vsem okoliš in se obnem prenese tudi v mestne predele. Jetika-morilka ne izbira. Ona pobere vse, bogatina in reveža. Vsakdo, ki ga do dobra zajame — mora umreti. Zanimiv pojav, ki ga opažamo ravno pri jetiki, je pa ta, da podlež vsakdo, ki ni telesno dovolj odporen. Telesna odpornost igra pri jetičnih najhujšo vlogo. Če je notranji ustroj slab, bolnik podleže. Tu leži socialna pravičnost narave. Individualna odpornost pa ni odvisna od socialnih razmer, tudi socialno dobro stoječ človek se lahko okuži. Jetika liče največ svojih žrtv med delavstvom, ki je zaposleno po tovarnah, nadalje v nezdruvanih stanovanjih in gotovih

SPLOŠNO GRE GLAS PO MESTU, DA JE FILM

Kirchfeldski župnik

TAKO LEP, DA GA MORA VIDE TI VSAK LJUBLJANČAN. POSEBNO NAVDUŠENO GOVORI O NJEM ŽENSKA PUBLIKA.

Le še par dni na sporedu! — Rezervirajte si takoj vstopnice! Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri.

KINO UNION, Tel. 22-21

Jaz: Lahko vam rečem, da sem mislil kako bi vso stvar odložil za dalje časa, a stvar se je proti moji volji drugače končala.

Novinar: Zelo me zanima ta podrobnost. Ali bi bili tako prijazni in mi jo razložili. Jaz: Zakaj ne? Bilo je takole: Zdravniki, ki so se pred nekaj dnevi zbrali okrog moje postelje, so v latinskem jeziku sprejeli sklep, da moram umreti. Ker sem bil že od rane mladosti znan kot zelo slab latinec, sem izkoristil to lepo lastnost in nisem jih mogel razumeti. Drugi dan, ko so spet prišli, so se začudili, ker so me našli še živega. To ni moglo! — so vzklicali. Spet so se me lotili, obtipavali in obkavali so me, naposled pa so se razdelili na dva tabora: moj hišni zdravnik je bil mnenja, da moram v štirindvajsetih urah umreti, dočim so drugi z mojim dobrim prijateljem na čelu vneto zatrjevali: »Ta je sposoben, da še mesec ali dva tako vleče« — Poizkušal sem, a brez vsakega uspeha pomiriti ob tabora. Zdravniki pa so bili bolj in bolj razburjeni. Naposled se so spravili name. Moj hišni zdravnik je vrge na mizo tisočletno stavo, da bom umrl v štirindvajsetih urah; oni drugi je tudi na mizo položil tisočletn ter zatrjeval, da se bom stako vlačil še precej časa. Stavo so sklenili, podali so si roke in jaz sem moral stavo potrditi.

Naslednji dan zjutraj pride k meni hišni zdravnik in že po prvih besedah je menda spoznal, da sem jaz pristaš njegovega tekmeca. — »O, to pa res ni lepo od vas!« — »Jaz sem v tem primeru bil moral biti nepristranski, če na že pridružit kakemu

mnenju, potem bi vam moral biti jaz bližji!« — Opravičeval sem se, da nisem imel namena in želje, biti pristranski in da nimam nobenih posebnih vzrokov, zaradi katerih bi se oklenil mnenja onega drugega zdravnika, razven tega, da on dovoljuje malo več življenja. »To je hudo razžalilo mojega zdravnika, planil mi je v besedo in v brk mi je rekel, da je njegov kolega naveden nezalec in da nasprotuje samo zaradi tega, ker hoče izpodkopati ugled hišnega zdravnika.« — Ali, gospodine moj, dodal je ves razburjen, »ugled si jaz ne dam izpodkopati nikdar in nikoli! Vi morate umreti, gospodine moj, še v teku današnjega dne!«

Poizkušal sem z raznimi predlegi in ugovori, on pa je ostal pri svojem, trdovratno poudarjajoč, da ni lepo od mene, ki veljam za kulturnega človeka, tako omalovaževanje medicinske vede, ki je baš v našem veku dosegla večje uspehe kakor vse ostale pozitivne znanosti. Naposled je primaknil stol, se vsedel poleg moje postelje, prijel me je za roko in prav prijateljski se je razgovarjal. »Videti je, da ste pripravljeni, tako životariti še kak mesec in nekaj dni, prav za prav pa vam ni dosti do tega in ni vam treba biti žal takoj umreti.« — »Da!« — »Mislim, dragi prijatelj, je doktor prav prijateljski nadaljeval, »kar tako ali tako mora biti v jeseni, je lahko tudi že drevi. Naš narod je moder, njegova filozofija je zdrava in po njej se je treba ravnati!« — In ko je tako apelliral na moje dobro ser, sem moral popustiti in tako je, eto, prišlo do tega, da sem zdaj umrl.

(Dalje jutri.)

ORION radio

TIP 56
3 ELEKTRONSKI SPREJEMNIK
DIN 2.570.-

RADIO P.Z.Z.O.Z.
Ljubljana, Miklošičeva c. 6
"RADIOVAL"
Ljubljana, Dalmatinova 13

Gospodarstvo

Zanimivi rezultati popisa zavarovancev Suzorja

Najnovejša števila »Radniške zaštite« objavljajo rezultate popisa zavarovanih članov Osrednjega urada za zavarovanje delavcev (Suzorja) na dan 30. junija 1933. Statistika je zelo obsejna in prikazuje stanje števila zavarovancev za vsak srez in za vsako avtonomno mesto posebej, na koncu pa je priključen pregled po banovinah. Kakor je znano se področja okrožnih uradov za zavarovanje delavcev ne krijejo (razen v dravski banovini) s področji banovin in deluje v vseh ostalih banovinah po več okrožnih uradov. V statistiki so pri vsakem srezu upoštevani tudi zavarovanci privatno društvenih bolnišniških blagaj (Trgovskega bolniškega in podporne društva v Ljubljani, Merkurja v Zagrebu in Trgovske omladine v Beogradu). Statistika pa v toliko ne nudi popolne slike, ker ne vsebuje rudarskih in toplotniških delavcev, ki so zavarovani pri bratovskih skladnicah. Dne 30. junija je bilo v vsej državi 613.182 zavarovancev, t. j. za 49.217 ali za 8,7% več nego v prejšnjem letu. Na posamezne banovine se število zavarovancev razdeli tako-le:

banovina	število zavarovancev	razlika nasproti 30. juniju 1932.
varvarska	33.942	+5.892 +21,0%
zetska	23.686	+3.247 +15,9%
moravska	27.654	+3.572 +14,5%
primorska	24.272	+2.473 +11,3%
upr. m. Beograda	69.500	+6.759 +9,7%
dunavska	111.841	+8.467 +8,2%
dravska	96.957	+6.394 +6,8%
drinska	44.684	+2.839 +6,8%
savska	159.780	+8.727 +5,8%
vrbska	20.866	+900 +4,5%

Gornja statistika nam kaže, da odpade na tri severno vzhodne banovine (dravsko, savsko in dunavsko) skupaj z Beogradom, ki predstavljajo 46% vsega prebivalstva Jugoslavije, 438.000 zavarovancev t. j. preko 71% celotnega števila, medtem ko odpade na ostalih 6 banovin (varvarska, zetska, moravska, primorska, drinska in vrbska), ki imajo 54% prebivalcev, le 175.000 zavarovancev ali 29% celotnega števila. Vse to nam kaže, da je industrijsko-obrtna delavnost v naši državi razvita predvsem v dravski, savski in dunavski banovini z Beogradom.

V tej zvezi pa je treba pripomniti, da zaposlenost v gospodarsko bolj zaostalih banovinah relativno bolj naglo napreduje. Največji prirastek zavarovancev je bil od srede l. 1932. do srede l. 1933. v varvarski, zetski, moravski in primorski banovini in tudi Beograd beleži prirastek v višini nekaj manj nego 10%, kar je nad povprečjem, ki znaša 8,7%. Prirastek zavarovancev v dravski banovini je v tem letu znašal le 6,8%, v savski pa 5,8%, kar je precej pod povprečjem za vso državo. To neenako gibanje prirastka zaposlenosti opažamo tudi, če vzamemo za podlago naše primerjave števila o popisu zavarovancev dne 30. junija 1933. in jih primerjamo s popisom od 30. junija 1932. V tem triletnem razdobju od srede leta 1933, ko je bila zaposlenost zaradi krize na najnižji stopnji, do srede leta 1936, je število zavarovancev naraslo za 94.380 zavarovancev, kajti sredi leta 1935, smo imeli 518.802 zavarovancev, sredi leta 1936, pa 613.182. Ta prirastek v višini 94.380 zavarovancev pa se razdeli na posamezne banovine tako-le:

banovina	prirastek števila zavarovancev od srede l. 1933. do srede l. 1936
zetska	+6.864 +40,8%
moravska	+7.430 +36,8%
upr. m. Beograda	+11.160 +19,1%
dunavska	+17.402 +18,4%
savska	+24.557 +18,2%
primorska	+3.445 +16,5%
drinska	+6.175 +16,0%
varvarska	+4.025 +13,4%
dravska	+11.268 +13,1%
vrbska	+2.054 +10,9%

skupaj +94.380 +18,2%. V treh letih od srede leta 1933. do srede leta 1936, se je relativno najbolj povečala zaposlenost v zetski in moravski banovini. Nad povprečjem, ki znaša 18,2%, sta tudi Beograd in dunavska banovina, medtem ko je odstotni prirastek v dravski banovini precej manjši nego znaša povprečje za vso državo. To neenako naraščanje zaposlenosti kažejo tudi tekoče statistike, ki jih objavlja Suzor. Lani je

Proti načrtu uredbe o ureditvi državnih tiskarn

V nedeljo je bila v Zagrebu konferenca predstavnikov tiskarstva iz vse države zastopane v Zvezi organizacij tiskarskih podjetij Jugoslavije, kjer so razpravljali o načrtu nove uredbe o ureditvi državnih tiskarn. Poleg predstavnikov Zveze organizacij tiskarskih podjetij so konferenci prisostvovali tudi predstavniki Saveza grafičnih delavcev Jugoslavije, Združenja grafičnih faktorjev Jugoslavije, Združenja trgovcev s knjigami in papirjem iz saveza in dravske banovine, nadalje predstavniki založništva in knjigovodništva, ter predstavniki obeh gospodarskih zbornic v Zagrebu. Posamezni delegati so bili iz Beograda, Zagreba, Ljubljane, Splita, Osijeka, Novoga Sada in Sarajeva.

Po obširni razpravi o predlogu ureditve državnih tiskarn je bila sprejeta resolucija, ki ugotavlja, da predvidena načrt uredbe popolno monopolizacijo izdajanja, tiskanja in prodajanja vseh tiskovin za državo, države in samoupravne urade, nadalje monopolizacijo šolskih knjig vseh državnih šol, zvezkov, risank, vadnic in učil za šole; končno predvideva izdajanje zakonov in pravilnikov in bi bile te izdaje edino avtentične. Uveljavljanje te uredbe bi prineslo ogromno škodo privatnim tiskarskim podjetjem, knjigarstvom, trgovinam s papirjem, knjigovodstvom, založništvom in sličnim podjetjem, ki vsrsko važno mislijo in zaposlujejo številne duševne in ročne delavce. Z uveljavljanjem monopolizacije tiskanja, izdajanja in prodajanja tiskovin bi nastala huda brezposelnost v prizadetih gospodarskih panogah, ki že danes niso dovolj zaposlene, in

izven Slovenije zaposlenost že znatno prekorajča obsega iz zadnjega leta pred krizo, medtem ko v Sloveniji se vedno nekoliko zaostrajo za leto 1933. Zanimivi so tudi podatki o razmerju med številom zavarovancev in številom prebivalstva v posameznih banovinah in v posameznih mestih odnosno okoliših. V dravski banovini odpade na 1000 prebivalcev 85 zavarovancev, v savski na 1000 zavarovancev, v dunavski 47, v drinski 29, v primorski 27, v zetski 26, v varvarski 22, v vrbski 21 in v moravski 19. Enako obstojajo znatne razlike glede zaposlitve žensk. Največjo zaposlitev žensk imamo v dravski banovini, kjer odpade na ženske 37% članstva, v savski banovini odpade na ženske 35% članstva, v dunavski 27%, v primorski 24%, v varvarski 18%, v drinski 16%, v moravski 14%, v zetski 12% in v vrbski 10%.

Članstvo v mestih

Prav različno je tudi razmerje med zavarovanimi člani v posameznih mestnih občinah in številom prebivalstva v teh mestnih občinah. Največ zavarovanih članov je bilo sredi leta 1933. v naslednjih mestnih občinah:

	število zavarovancev	na 1000 prebivalcev
Beograd	65.421	243
Zagreb	58.347	314
Ljubljana	22.375	374
Sarajevo	14.934	191
Novi Sad	14.599	228
Maribor	13.467	406
Osijek	10.497	260
Skopje	10.048	155
Subotica	9.036	90
Split	8.952	204
Kragujevac	8.892	?
Niš	7.034	199
Petrograd	6.128	187
Sušak	6.078	377
Celje	5.317	699
Varaždin	5.197	356
Dubrovnik	5.049	?

V slovenskih mestih je število zavarovancev v primeri s številom prebivalcev prav znatno. Kakor kažejo gornje številke, je relativno najbolj razvita industrijsko-obrtna delavnost v Celju, ki ima na 1000 prebivalcev skoro 700 zavarovancev. Pri tem pa je treba upoštevati, da se zavarovalnici registrirajo po sedežu zaposlitve in ne po kraju zavarovančevega stanovanja. Tako so med zavarovanci v Celju številni delavci, ki so zaposleni v industrijskih in obrtnih obratih v Celju, pa stanujejo izven Celja. Zal nam statistika ne nudi podatkov po občini Kranj, kjer je zaposlenih menda več delavcev in nameščencev nego znaša celotno prebivalstvo Kranja. Tudi Maribor ima relativno zelo veliko število zavarovancev, namreč 406 na 1000 prebivalcev, t. j. več nego Ljubljana. Omeniti je še Ptuj, kjer je bilo sredi lanskega l. 1937. zavarovancev (321 na 1000 prebiv.). Od ostalih mest izven Slovenije se približujeta Ljubljani po intenzivnosti zaposlenosti Sušak, Varaždin in Zagreb. V vseh ostalih večjih mestih pa je na 1000 prebivalcev manj nego 300 zavarovancev.

Prav tako zanimivi so tudi podatki za posamezne okraje v dravski banovini. Ti podatki nam kažejo, kako različna je gospodarska struktura posameznih predelov Slovenije. V posameznih srezih je bilo sredi lanskega leta naslednje število zavarovancev (v oklepajih število zavarovancev na 1000 prebivalcev):

Kranj 10.092 zav. (170 na 1000 prebiv.),
Ljubljana-okolice 4529 (59), Maribor-dolnji breg 3883 (71), Radovljica 3714 (102),
Kamnik 3589 (86), Laško 2849 (83), Celje-okolice 2641 (45), Dravograd 2421 (75),
Slovenjgradec 1906 (63), Kočevje 1894 (50),
Novo mesto 1732 (34), Litija 1609 (41),
Maribor-levi breg 1496 (27), Šmarje 1358 (30),
Krško 1351 (25), Ptuj-okolice 1335 (19), Brežice 1266 (38), Konjice 1258 (59),
Logatec 1238 (45), Murska Sobota 1107 (21),
Ljutomer 1069 (31), Delnja Lendava 937 (25), Gornji grad 816 (47), Črnomelj 541 (21).

Relativno najmanj zavarovancev imajo srez Ptuj-okolice, Murska Sobota in Črnomelj, kjer pride le okrog 20 zavarovancev na 1000 prebivalcev. Naivč zavarovancev pa je v kratekem srezu, namreč 170 na 1000 prebivalcev.

bi bile te panoge z delavstvom vred materialno uničene, ker bi državne tiskarne spričo oprestitve državnih in samoupravnih davščin, taks in drugih olajšav lahko odvezemale tudi privatna dela. Oškodovana pa ne bi bila samo privatna kulturna delavnost, temveč bi bile oškodovane tudi državne finance, ker privatna podjetja ne bi imela zasluga in ne bi mogla plačevati davkov, carin, taks in ostalih javnih ter samoupravnih davkov, medtem ko državne tiskarne ne bi moge nuditi državi ekvivalentnih dohodkov. Iz navedenih razlogov protestirajo predstavniki organizacij proti načrtu uredbe in pozivajo vse prizadete, da se priključijo protestu in apelu na vso javnost, zlasti na vse kulturne ustanove. O stališču, ki ga je zavzela konferenca, bodo obveščeni vsi merodajni činitelji, ministri za prosveto pa bo naprosila očetke uredbe umakne, novo uredbo pa predložiti šele po zaslišanju prizadetih korporacij na ustmeni anketi, ki jo je treba čim prej sklicati.

Naš železniški blagovni promet leta 1937

Lani se je blagovni promet na naših železnicah ponovno povečal in se je precej približal rekordnemu prometu v letu 1929. Kakor druga leta je bil tudi lani največji promet v oktobru, ko je bilo natoženjenih 182.000 vagonov nasproti 171.000 v prejšnjem oktobru in 169.900 v novembru 1935; je bilo natoženjenih 151.000 vagonov nasproti 150.800 in 147.400 vagonov v istem mesecu zadnjih dveh let, v decembru pa je bilo natoženjenih 133.750 vagonov nasproti 129.400 in 110.400 vagonom.

V vsem preteklem letu je bilo natoženjenih 1.688.900 vagonov, s čimer se je naš

blagovni promet že znatno približal največjemu prometu v letu 1929 kakor to kaže naslednja primerjava

1929	1.700.000 natov. vagonov
1933	1.378.200 natov. vagonov
1934	1.461.700 natov. vagonov
1935	1.458.600 natov. vagonov
1936	1.514.000 natov. vagonov
1937	1.688.900 natov. vagonov

V primeri z najslabšim letom 1933, ko je bilo natoženjenih le 1.378.200 vagonov, je bilo lani število natoženjenih vagonov za 22% večje; v primeri z rekordnim letom 1929 pa smo lani zastojali le še za 1%. Seveda pa je treba pri tem upoštevati, da se je od leta 1929 povečalo naše železniško omrežje.

Gospodarske vesti

Se en centralni fond. Poročali smo že o nameravani ustanovitvi državnega centralnega fonda in državnega fonda za elektrifikacijo, pri čemer smo izrazili tehtne pomisleke proti centralističnemu sistemu fondov, ki bi le oteževali finančno in upravno decentralizacijo. Sedaj pa poročajo iz Beograda, da je v načrtu tudi ustanovitev centralnega fonda za bolnišnice. V ministertvu za socialno politiko in narodno zdravje je bil izdelan načrt zakona o bolnišnicah. Po tem načrtu zakona bi obstajale v Beogradu in v banovinskih sedežih osrednje bolnice. Osrednje bolnišnice v banovinskih sedežih pa bi bile podrejene osrednji bolnišnici v Beogradu, ki bi imela po zakonskem načrtu nadzorstvo za vso državo. Zakonski načrt nadalje predvideva ustanovitev centralnega odbora bolnišnic v Beogradu, kot posvetovalnega organa ministertva, pri Državni hipotekarni banki pa naj bi se ustanovil centralni državni sanitetni fond z oddelkom za bolnišnice, ki bi zbiral sredstva za gradnjo bolnišnic in lečišč. Ta zakonski načrt je bil izdelan po predlogih zdravnikov beogradske državne bolnišnice.

Vprašanje novih visokih peči in naprav za priljubljenje bencina iz premoga. Kakor smo že poročali namerava naša država zgraditi v Ljubli nove moderne naprave za toplotno železne rude, in sicer po Kruppovem sistemu »Rennverfahren«. Ta sistem omogoča pridobivanje železa iz železne rude brez uporabe kočsa, ki ga moramo uvažati iz inozemstva. Pri uvedbi tega načina pridobivanja železa bi se zmanjšal naš uvoz za skoro 100 milijonov Din na leto. V tej zvezi se proučuje tudi vprašanje pridobivanja bencina iz rjavega premoga. Minister za gozdove in rudnike g. Bogoljub Kužundžić je te dni v finančnem odboru Narodne skupščine v debati zaradi nameravane razširjenosti državnih premogovnikov v Bosni izjavil, da se vprašanje razširjenosti še proučuje, in sicer v zvezi z vprašanjem uporabe rjavega premoga za druge vrste, kakor za gorivo. Minister za gozdove in rudnike je pristavil, da je pot predsednika vlade dr. Stojadinovića v nemški industrijske centre v zvezi s tem vprašanjem. Kakor poročajo beogradske »Jugoslovenske Kurire« se proučuje na merodajnih mestih vprašanje izkoriščanja rjavega premoga iz Majevice za pridobivanje bencina in tehničnega olja. V Nemčiji so proces pridobivanja bencina iz rjavega premoga izpopolnili in se praktično uporablja v velikih obratih koncerna Leuna-Weiske. Pri ogledu teh nemških naprav je predsednik vlade spremljal tudi guverner Narodne banke dr. Radušević.

Kontrolna knjiga za overenja za zavarovanje valute pri izvozu. Finančni ministar je na osnovi 7. odstavka 16. člena pravilnika o ureditvi deviznega in valutnega prometa izdal odlok, da morajo izvozniki od 15. februarja t. l. dalje voditi kontrolno knjigo overenja o zavarovanju valute po obrazcu, ki ga bo predpisal bančni in valutni oddelek finančnega ministertva. V knjigo bodo zapisovali po časovnem redu vsako potrdilo, nato bodo pa na podlagi svojih dokumentov izpolnjevali rubrike, ki jih določa kontrolna knjiga za izvoznike. Vsek izvoznik mora dati pri pristojni davčni upravi potrditvi kontrolno knjigo brez plačila pristojbine. Bančni in valutni oddelek bo natiskal kontrolne knjige za izvoznike, prodajale jih bodo pa davčne uprave.

Kontrolna knjiga za valute. Finančni ministar je na predlog Narodne banke in na podlagi odstavka 4. čl. 16. pravilnika o ureditvi prometa z devizami in valutami izdal odlok, da morajo pooblašeni menjalci valuti od 1. februarja t. l. dalje voditi posebno knjigo za nakup in prodajo valute po obrazcu, ki ga bo predpisal bančni in valutni oddelek finančnega ministertva.

Borze

24. januarja

Na ljubljanski borzi so se danes avstrijski šilingi trgovali v privatnem klistingu po 8,64, angleški funti pa po 288. V zagrebškem privatnem klistingu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8,64 v Beogradu po 8,63, v angleških funtih po 238 in v srbskih bonih po 29,50. Nemški klirinski čeki so se danes ponovno podražili, in sicer kar za 30 točk ter stanejo v Ljubljani, Beogradu in Zagrebu 14,50 (blago pa nudi na trgu skoro le Pošta hranišnica). V Zagrebu je bil zabeležen terminski tečaj za februar 14,45, za marec pa 14,50.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je tendenca v državnih papirjih nadalje zelo čvrsta. Volna škoda je bila zaključena na 436, omrežje pa se je nujil denar po 437,50 (v Beogradu je bil promet po 437,50). Predvsem pa so se okrepili tečajni delci državnih vrednostnih papirjev, vendar ni prišlo do prometa. Zlasti čvrsta tendenca je bila v 4% agrarnih obveznicah in v 6% beglušicah obveznicah.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2405,16—2419,75. Berlin 1736,03 — 1749,91. Bruselj 729,14 — 734,21. Curh 996,45 — 1003,52. London 215,26 — 217,31. Newyork 4281,01 — 4317,33. Pariz 142,77 — 144,21. Praga 151,43 — 152,54. Trst 226,24 — 229,33. Curh. Beograd 10. Pariz 14,40. London 21,6275. Newyork 432,625. Bruselj 73,15. Milan 22,78. Amsterdam 241,25. Berlin 174,30. Dunaj 84,15. Stockholm 111,50. Oslo 108,70. København 96,55. Praga 15,20. Varsava 82. Budimpešta 86,25. Atene 3,95. Bukarešta 3,25.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Volna škoda 437,50 — 438, 4% agrarne 56 den., 4% severne agrarne 56 den., 6% begluške 83

den., 6% dalm. agrarne 81 den., 7% stabiliz. 93 den., 7% invest. 96 — 100, 7% Drž. hip. banka 100 den., 7% Blair 87,50 — 88, 8% Blair 95,50 — 98; delnice: PAB 221 bl., Trboveljska 220 — 230, Gutmann 60 bl., Narodna šumska 20 bl., Sečerača Osijek 175 bl., Dubrovačka 400 den. Jadranska 405 den.

Beograd. Volna škoda. 437,50 — 438,50 (437,50), za februar — marec 437 den. (437,50), 4% agrarne 57,50 — 60, 4% severne agrarne (56,50), 6% dalm. agrarne (81,50), 6% begluške 84 — 85,50, 7% stabiliz. 94 den., 7% Drž. hip. banka 100 den., 7% Blair 88 den., 8% Blair 95,50 — 96,50, Narodna banka 7775 bl. (7760).

Blagovna tržišča

21. januarja

+Chicago, 21. januarja. Začetni tečaj: pšenica: za maj 96, za julij 90, za sept. 89,575; koruza: za maj 60,625, za julij 61,50. +Winnipeg, 21. januarja. Začetni tečaj: pšenica: za maj 126, za julij 118,375, za okt. 100,625.

+Novosadska blagovna borza (21. t. m.) Tendence nespremenjena. Pšenica: (78/79) kg; baška in eremska 177 — 179; baška potiska 178 — 180; elavovska 178 — 180. Koruza: baška nova 94 — 96; banatska 92 94; baška nova sušena 106 — 108. Oves: baški 127 — 129; srmski 128 — 130; slovenski 129 — 131. Ječmen: baški in srmski 63/64 kg 130 — 132,50; baška in srmska »Og« in »Ogr« 272,50 — 282,50; »2« 252,50 — 262,50; »3« 232,50 — 242,50; »6« 212,50 — 222,50; »7« 192,50 — 192,50; »8« 125 — 130. Otrubi: baški in srmski v vrečah 98 — 100. Fižol: baški in srmski 203 — 205.

Naše gledališča

DRAMA

Začetek ob 20.

Torek, 25. Zaprt. (Gostovanje v Celju: Sim kovi). Sreda, 26.: Gospodična Julija. Srebač. Red A. Četrtek, 27.: Beraška opera. Red B.

OPERA

Začetek ob 20.

Torek, 25.: Heilthea. (Smaragino srce). Opera. Red B. Sreda, 26.: Linda di Chamounix. Red Sreda. Gostuje gđna. Zv. Zupčevica. Četrtek, 27.: Sevilijski brivci. Red Četrtek. Petek, 28.: Zaprt. Sobota, 29.: Madame Butterfly. Izven. Gostovanje italijanskih lirčnih pevcev. Nedelja, 30.: ob 15. Pod to goro zeleno. Izven. Gostovanje gđne. Zvonimira Zupčevice. Zlanične cene. Ob 20. Traviata. Izven. Gostovanje italijanskih lirčnih pevcev.

Opazujemo na gostovanje italijanskih lirčnih pevcev 29. in 30. t. m. in sicer v Pucinijevi operi »Madame Butterfly« in Verdijevi operi »Traviata«. Gostujejo štirje glasoviti italijanski peveci: Rosetta Pampaloni, Emilia Vera, Carlo Merino in Lorenzo Conati. Obe operi dirigira znani italijanski dirigent maestro cav. uff. Graziano Mucci. Ostala zasedba je nava, običajna. Cene prostora: parterni sedeži: od 105—65 din; srednji balkonski sedeži: 60, 50 in 42 din; stranski balkonski sedeži: 42 in 26; galerijski sedeži: 38, 32 in 26 din; lože v parterju: štev. 2 do 5 v 1. nadstropju so po 370 din, od štev. 6 do 9 po 410 din. Dijaški stojišče 15 din, galerijski 8 din. Občinstvo opozarjamo, da blagajna za ti dve gostovanji ne mora rezervirati sedežev. Vsek zainteresirani mora rešiti kupiti in dvigniti. Isto velja za zunanje naročnike, ki lahko naroče vstopnice pri gledališki upravi in hkrati pošljejo vstopnico.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 25.: Veronika Deseniška. Red B.

RADIO

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih radijskih postaj dobite v vodilni in bogato ilustrirani slovenski radijski reviji »NAS VAL«. Mesčna naročnina samo 12 din. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Knaflijeva ulica 5.

Torek 25. januarja

Ljubljana 11: Soliska ura: Glasbeno predavanje: Jurij Fleišman (g. Pavel Kozina). — 12: Ceska lahka glasba (plošče). — 12:45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13:20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 18: Kosi Ivan igra na citre. — 18:40: Judovski duševnost (g. Fr. Tersglav). — 19: Napovedi in poročila. — 19:30: Nac. ura: Etična vrednost amušanja in njega vpliv na vsakdanje življenje (g. Jurij Piccoli). — 19:50: Zabavni zvočni tehnik. — 20:0: Zupčević. Veronika Deseniška (izvajajo člani Nar. gledališča v Ljubljani). — 22: Napovedi in poročila. — 22:15: Za oddih igra Radijski orkester.

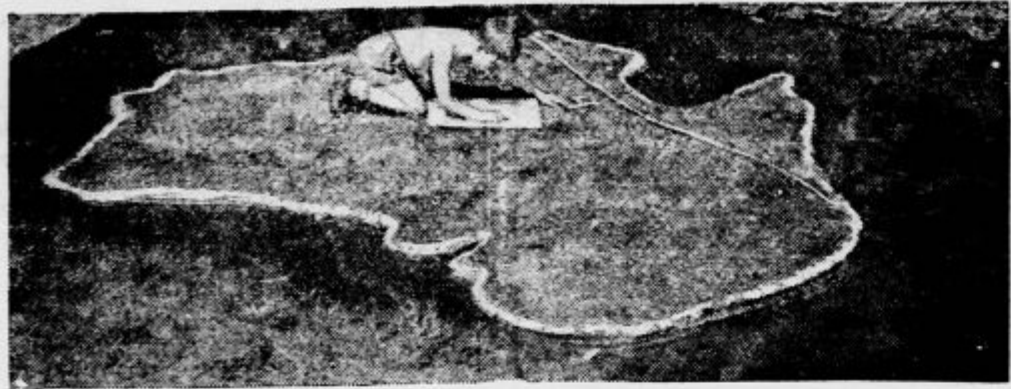
Sreda, 26. januarja

Ljubljana 12: Citre, mandoline, balalajke (plošče). — 12:45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13:20: Radijski šramel. — 18: Mladinska ura: Bog čuvaj Insko! — 18:40: Industrija premoga v Sloveniji (g. Riko Kiler). — 19: Napovedi, poročila. — 19:30: Nac. ura: Naše nekdanje šolstvo (Andrej Curski). — 19:50: Šahovski kotiček. — 20: Preno iz ljubljanske opere. V odmorih: Glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmari) ter napovedi in poročila.

Beograd 17:05: Orkestralni in pevski koncert. — 19: Srbski večer. — 19:15: Lahka in plesna muzika. — 20: Lahka godba s plošč. — 20:30: Preno iz Ljubljane. — 22:50: Ples. — Praga 19:25: Orkester. — 20:15: Zborovsko petje. — 20:55: Simfonični koncert. — 22:35: Lahka glasba s plošč. — Varsava 19:20: Poljske pesmi. — 20: Plošče. — 21: Chopinove klavirske skladbe. — 21:55: Ples. — Dunaj 12: Koncert orkestra. — 16:05: Klasična glasba. — 17:30: Avstrijski skladatelji. — 19:25: Večer Mozartove glasbe. — 20:45: Plošče. — 21:45: Komorna glasba. — 22:20: Orkestralni koncert. — 23: Lahka glasba. — Berlin 19:10: Melodije iz zvočnih filmov. — 20: Večer Brucknerjeve glasbe. — 21:30: Valčekova ura. — 22:30: Stari in novi plesi. — München 19:10: Preno iz Berlina. — 21:30: Komorni koncert. — 22:40: Lahka godba in ples. — Stuttgart 19:45:

Dežela zlata in najgrših ljudi

150-letnica Avstralije — Najredkejšje naseljena celina — Domovina kenguruja, rajčice in kljunaša — Ovčjereja in ženitvene ladje ..

Takšna je Avstralija

Dne 20. januarja 1788 je pristal kapitan Arthur Phillips, prvi avstralski guverner, z enajstimi ladjami, na katerih je bilo 757 kaznjencev in 200 vojakov v Botaničnem zalivu v Avstraliji, ki se tako imenuje po mnogih novih rastlinah, ki so jih tu odkrili. 18 let prej je kapitan Cook razvil britsko zastavo v tem zalivu ter zasedel deželo za angleško krono. S tem šele se je začela prava kolonizacija avstralske celine, katere prvi naseljenci so bili Holandi. Še v 19. stoletju so uporabljali zanjo naziv Nova Holand ska.

V naslednjih tednih se bodo vršile po Avstraliji velike slavnosti, čeprav se »prakolonizacija« z deportacijskih ladij niso mogli ponasati s posebno častnim izvorom ter se primerjati s puritanskimi početji, ki so z ladjo »Mayflower« pristali v Ameriki. 150 let na je vendarle prilično dolga doba in čeprav se je deportacija v poedine dele dežele končala prav za prav šele l. 1868, je prišlo med tem tudi toliko drugih priseljencev, da Avstralec ni potrebno preveč opomniti prednikov z deportacijskih ladij. V ostalem skuša podjelno domoznanstvo dokazati, da je šlo pri zločinu tistega časa prav za prav bolj za politično nezadovoljelemente in za ljudi z vročo krvjo, ki jih je stara Anglija odposiljala v ta oddaljeni kos zemlje, da bi se jih iznebila. V tistih časih so prave zločine, med katere spadala tudi rop in kraja, plačevali na kraji in cenejši način večinoma z visilicami in obglavljenjem.

Avstralija je najslabše naseljena celina. Njeno ozemlje obsega 7.703.850 štirjaskih kilometrov in skupaj z otoki, ki ji pripadajo, 8.178.900 štirjaskih kilometrov. Po razsežnosti bi se torej mogla primerjati z Zedi-

nimi državami (okrog 7.800.000 štirjaskih kilometrov), toda število njenega prebivalstva znaša 6.400.000 duš in z očiškim prebivalstvom 7.111.000 duš.

Mejnik v zgodovini avstralske celine je bil l. 1851, ko so odkrili prva velika nahajališča zlata. Ze naslednje leto je to izzvalo zlato mrzlico: do 2000 ljudi je na teden prihajalo iz vseh delov sveta, da bi poskusili tu napraviti svojo srečo. To je bilo ogromno število ljudi za tedanje primitivne brodogodne razmere.

Ko je zlata mrzlica malo popustila in deportacija vendarle ni spravila v deželo toliko ljudi, kolikor bi bilo potrebno, so poskusili na Angleškem neke vrste propagando za Avstralijo na ta način, da so starim vojakom oddajali zemljo brezplačno in da so z lesorezi proslavljali posebno lepoto Avstralk. To je bila seveda pobožna laž, kajti avstralsko človeško pleme je, vsaj po naših pojmihi, najgrše na svetu. Ti ljudje imajo temno rjavo, včasih tudi črno in redkokdaj rdečkasto kožo, imajo široke lobanje in ptačene ploske nosove, da so videti strašni. Zato tudi ni čudno, da v Avstraliji skoraj ni prišlo do pomešanja med priseljenci in prvotnim prebivalstvom.

Razem mnogih rastlinskih vrst so se prvi priseljenci čudili pred vsem nekaterim živalim, ki so karakteristične za to oddaljeno zemljo in jih ne dobiš nikjer drugje. Sem spada n. pr. kenguruj, ki se drži najrajši v tipični, ezolčni avstralski goščavi. Veliki kenguruj zraste do 3 m v dolžino in tehtja do 150 kg. Pozornost zbujata tudi rajčica s svojim krasnim perjem, ki je bila že pogostoma žrtev modnih zablod in nenavadni sesalci kljunaša, ki leže — jajca.

Glavni vir avstralskih dohodkov je ovčjereja. Zadnje statistike nam povedo, da imajo tam več nego sto milijonov ovac, a izvoz ovčje volne predstavlja 60 odstotkov vsega avstralskega izvoza. Avstralija krije četrto svetovne potrebe po tej sirovini. Pridobivanje zlata je predstavljalo 1903 vrednost 16 milijonov funtov šterlingov in l. 1926 še vedno 2.2 milijona funtov šterlingov.

V Avstraliji vlada — nekaj, česar si v Evropi ne moremo predstavljati — pomankanje ženskega spola. Ze celo vrsto let pošilja britski kolonialni urad po eno, po dve, tako zvani »ženitveni ladje« do avstralskega dominiona. S temi ladjami se vozijo v Avstralijo dekleta, ki bi se rada omožila.

Vsako teh kandidatke za bodoče avstralske matere v domovini prej zdravniško pregledajo in opraviti morajo poseben tečaj za gospodinjstvo in poljedelstvo v kolonijah.

Avstralec

Čim pripe ladj v Avstralijo, priredijo na njej veliko slavnost in moški, ki bi se z dekleti radi poročili in so to svojo željo prijavili oblastem, pa se dali prej fizično in moralno kolikor toliko preiskati, se te slavnosti udeležijo. V naslednjih urah se med plesom in ob godbi sklepajo poznanstva. Dvojice, ki spadajo skupaj se kmalu najdejo in poroke se izvršijo še na krovu v radijski kapeli. V Avstraliji je torej še danes mnogo, za nas popolnoma neobičajnih stvari.

Zopet boj za svetovno prvenstvo

V S. Moritzu se vrše te dni tekme za svetovno prvenstvo na ledu. Zmagala bo po vsej priliki dosedanja prvakinja v tej disciplini, Cecilija Cooldge

Po 22 letih izgnan iz Rusije

Ker ni bil naklonjen rdečemu režimu

V svoje rodno mesto Gorico se je vrnil te dni po 22-letni odsotnosti Avgust Bra-

tina, ki šteje danes 48 let. Ob začetku svetovne vojne je odšel s 47. avstroogrskim pehotnim polkom na rusko fronto in so ga tam ujeli.

Dolgo časa je prebil v nekem sibirskem koncentracijskem taborišču. Po vojni je prišel v Tomsk in je tam dolgo deloval kot učitelj jezika na neki gimnaziji. Boljševiška policija ga je vs časa strogo nadzirala, ker je mislila, da kot italijanski državljani ni naklonjen sovjetskemu režimu. Pred kratkim pa so ga po 22-letnem bivanju v Rusiji izgnali. Svojo ženo Rusinjo in dva otroka, ki jih je imel z njo, je moral ostaviti v Stalinovem carstvu, kajti sovjetski državljani, ki so poročeni z inostranci, ne smejo čez mejo.

Mačke oglodale mrliča

V Breslau so odkrili v nekem stanovanju okostnjak 55letnega Josefa Haaseja, ki je 8. novembra lanskega leta podlegel kapi. Nihče ni opazil moževe smrti in štiri mačke, katere je imel pokojnik v stanovanju, so mrliča oglodale do kosti.

800 m visok slap

Iz Caracasa v Venezueli poročajo, da je ameriški letalec Angel slučajno odkril velik slap 400 km jugovzhodno od Bolivarja. Voda bojni z višine nad 800 m v globčino. Doslej največji znani slap je bil oni v Britski Novi Gvineji, kjer pada iz višine 600 m.

Zvišana apanaža

Glede na bližnji poroč hollandske prestolonaslednice Julijane so bodoči kraljici Holandske zvišali apanažo na 200 tisoč goidinarjev letno.

Televizijski kinematografi

Gaumont British Picture Company je začela izdelovati aparate za televizijske kinematografe. Strokovnjaki smatrajo, da so zdaj vse ovire za prenašanje slik na daljavo premagane.

A NEKDOTA

Zdravnik in filozof Carl Ludwig Schleich je stopal nekega dne z nekim prijateljem po ulici, ko je nenadno dejal: »Hitro stopiva na drugo stran ceste. Tiste dame tam ne bi radi srečale.« Storila sta tako in ko je bila »nevarnost« mimo, je prijatelj vprašal, kdo je bila dama. »To je žena trgovskega svetnika Tako in tako,« je dejal Schleich, »njeneega moža sem zdravil.« — »Ah, razumem,« je menil prijatelj, »sin mož je umrl.« — »Ne, baš ne,« se je zasmejal Schleich...

VSAD DAN ENA

»Kje pa tiči Peterček?«
»Mislim, da se igra prej hišo.«
»Teci takoj k njemu, pogledaj, kaj dela, in reci mu, da mu to prepovedujem!«
(P. K. Benč)

Po svatbi ob Nilu

Mladi egiptski kralj Faruk s kraljico Farido

Slepar v uniformi

Lažni major generalnega štaba pregleduje vojašnice in prestavlja vojake

Ze meseca so se častniki v vojašnicah okrog Pariza tresli pred majorjem generalnega štaba Drouinom. Povsem nepričakovano se je pojavil v tej ali oni vojašnici, pregledal prostore za moštvo in kuhinje in prisostvoval na naglo organiziranim paradam, ki so jih prirejali v njegovo čast. Prav tako nepričakovano pa je policija sedaj do gnala, da je ta major Drouin pretkan slepar in nič več.

Sam si je pripravil papirje, s katerimi se je lahko izkazoval za častnika generalnega štaba. Ti papirji so bili zigosani s stari bronastim kovancem za deset centimov. Pred njegovo uniformo, ki je bila posuta z redovi in drugimi odlikovanji, ni imel noben častnik poguma, da bi si papirje ogledali.

Vse v enih rokah

Francoska vlada je izdala dekret, ki določa, da mora biti francoska narodna obramba v pogledu strategije in uprave podrejena eni sami osebi. Ta oseba je načelnik francoskega generalnega štaba, general Guroch.

dal malo natančneje. Samo tako si je mogče razložiti, da niso sleparstva odkrili že davno prej. Tako je mogel ponarejeni major z mirno dušo prisostvovati vsem mogočim vojaškim prireditvam v Parizu in še pred nekoliko dnevi se je na častnem prostoru udeležil neke parade bivših bojevnikov.

V neki topniški vojašnici se je izrazil zelo nepovoljno o dveh novih topovih, ki so jih bili komaj prejeli. Ta topa, ki sta bila baje slaba, so vrnili takoj oboroževalni tvrdki Creuzot. Strah je lezel častnikom pred njegovim pogledom v kosti, nasprotno pa se je izdajal za velikega prijatelja preproste ga moštva — in se je dajal za to bogato plačevati.

Ce je kakšen vojak izrazil željo, da bi ga premestili v drug polk, je znal gospod major aranžirati to z največjo lahkoto. Tekal je od vojaškega urada do vojaškega urada. Seveda so ga — vsaj na zunaj — sprejemali z največjo ljubeznostjo in nikoli se mu ni zgodilo, da bi želje svojega varovanca ne mogel izpolniti. Varovanec pa je moral za to plačati na preveč majhno vsoto za stroške in potje. Drouinovi dohodki iz teh sleparstev so bili tako veliki, da je mogel mož zase in za svojo prijateljico najeti elegantno opremljeno stanovanje v eni najboljših pariških četrti. Z drugimi najemniki in z vratarjem se je kazal zelo jovialnega in so ga imeli vsi radi.

Mož bi mogel svoja sleparstva pod zaščito uniforme vršiti še dolgo, da ni zbudil končno pozornosti s svojim »zasadnim« življenjem. Noči je preživel v najlepših lokalih in se je pred ostalimi gosti ponašal s svojim položajem. To se je častnikom iz garnizij pariske okolice, ki so imele pogostoma »časte« njegovega obiska, končno zazdelo sumljivo. Z vsjo previdnostjo so se informirali pri glavnem stanu, kako in kaj in so v svoje veliko presenečenje zvedeli, da majorja Drouina tam sploh nihče ne pozna. Potem so bližnja majorja kaj kmalu prišli — toda častnikom, ki jih je navaden slepar tako dolgo vodil za nos, je vendarle precej nerodno pri srcu...

Postani in ostani član
družbe!

Tragedija francoskega letalca

Hotel je dospeti na pogreb svoje hčere, pa ga je med poletom doletela smrt

Na otoku Laftu, deset kilometrov od Bender Abasa v Perzijskem zalivu, so našli letalo francoskega letalca Moench, ki se je ponesrečilo na povratku iz Indokine v Pariz. Letalo je bilo razbito, letalčevega trupla pa še niso mogli najti.

Moench je bil na rekordnem poletu iz Saigona v Pariz, ko je zvedel, da mu je

v Parizu umrla hči. Pospešil je svoj povratek in je upal, da bo mogel priti še pravočasno k pogrebu. Ne da bi si dovolil odmora, se je v Karadžiu ustavil samo toliko, da je obnovil zalogo goriva. Misil je še isti dan pred nočjo dospeti v Basro, toda nad otokom Laftom ga je pričakala smrt.

Slon se je maščeval

Razbil je električni sveder na kose

Slon Alfred med plombarjem okla

Prošli teden smo poročali o zanimivi zobozdravniški operaciji, ki so jo izvršili na Dunaju nad indijskim slonom Alfredom. ponosom nekega potujočega cirkusa. Dva dunajska zdravnika sta mu pokvarjeno desno oko plombarila, proti čemur se žival ni mogla braniti, ker so ji zvezali noge in rile.

Zdravnika sta živali izvrtala veliko luknjo v zob z električnim svedrom, ki so ga bili konstruirali zalaše za ta primer. Javno je da je bila ta operacija za razgaljen živce naimani tako bolesta, kakor če bi se to dogajalo s človekom. Zelo so se bali, da se bo slon po tej operaciji zasedel nad svojimi muščicami, čeprav so delali samo njemu v korist, toda Alfred se je pokazal potem, ko so mu luknjo najomnili s porcelansko zmesjo in ga odvzali, na videz za žival, ki ne razpne maščevalnosti. Dal se je mirno odpleti.

Veseli nad njegovo dobrodušnostjo pa je bilo vendarle preuranjeno. Nekoliko dni pozneje je Alfred nastopil s svojim tovaršem Jumbom na večerni predstavi. Ko je opravil svoje točke in so ga vodili iz manje v hlev, je odkril na hodniku isti zaboj, iz katerega so bili ob operaciji njegovega okla izvlekli vrtni aparat.

Zival, ki ima kakor vsi sloni, izvrsten spomin, je stopila takoj k zaboji, ga razbila in začela potem obdelavati dragi električni aparat, da se je v nekoliko trenutkih spremenil v nerabne kosčke starega železa.

Aparat je bila dala na razpolago dunajska zobozdravniška visoka šola in ga še niso bili odhčali. Tako se je Alfred maščeval, zdravniku, ki sta ga operirala, pa sta sedaj mazi nego kdaj prej pripravljena, da bi se približala živali.

Kulturni pregled

Pesnik vsega našega naroda

Zgodovina, ta večna in najboljša učiteljica življenja, nam pravi, da so pesniki ali boljše: veliki pesniki, katerih stvarjanje meji na genialnost, zelo redki, zlasti pri mladih in relativno mladih narodih. Redki so, kakor so tudi redke epohe, ki jih dajejo. Tudi črnogorski pušcarji vladika Rade je to zaslužil v tistem trenutku, ko je zapisal: »Z grmen velikoga, laru izroč trudno nije; u velikim narodima geniju se gnezdijo vije.« S tem Njegos ni zanikal, da se ne bi mogel tudi pri našem narodu roditi genij, očitno pa je opozoril na težkočo, ki jih genij malega naroda srečuje na svojem vzponu dela in stvarjanja. S tem, pa, da so geniji pri našem narodu tako redki, so nam tem dražji in tem veličastnejši, če smo sploh zmožni oceniti njih važnost. Taki stvaritelji so eksponenti vsega naroda, iz katerega so izšli in nosijo v sebi vse narodne vrline in slabosti.

Oton Zupančič je s svojim oranjem naše kulture in umetnostne dediščine skozi štiri desetletja jasno in prepričljivo pokazal, da se je po stopnicah genialnosti povzpela na veliko višino. In kakor je ob neki priliki omenil E. Borko, je bil ves ta čas najizrazitejši pesnik narodne duše. Prav zaradi tega nam je bližji kakor mnogi njegovi sodobniki, katerih literarno delo je bilo usmerjeno preveč solipsistično in katerim je bila poezija končni cilj in namen. »Budi odveč lepa, da se svidjaš vsakom — odveč gorja, da bi živel za druge,« je pel Jovan Dudič, ki je »zbelega konja svoje poezije zajahal prav tedaj, ko je Zupančič dajal iz sebe ono, kar je narodno, trajno in veličastno torej v trenutku, ko sta oba pesnika imela pred seboj dokaj enake dolžnosti in naloge.

Naj se nam ne zameri, da tu omenimo tole misel: V Zupančičevi poeziji je izražena ne samo slovenska, marveč celo prava slovenska narodna duša v vsej svoji dostojevsko-tolstojevsko-njegosevski mistiki, in — bodimo iskreni — večkrat tudi v svoji neuravnovesnosti. S tem se je Zupančič postavil kot pesnik, ki skozi svoje misli doživlja čustva slovenskih ljudstev od skrajnega severa do južnega konca Evrope. Kajti — kakorkoli se ta skozi večveke ločena in plemensko razcepljena ljudstva razločujejo med seboj po nekaterih odlikah svojega temperamenta, jim vendar neke na dnu duše plamen ista skupna odlika, toplota in mehko slovenske duševnosti in slovenskega srca. Zaradi tega je Zupančič že zdavnaj postal skupen genij-pesnik vsaj vseh južnoslovenskih rodov, vsega našega naroda. Zato je tudi nemalo zanimivo, osvetliti odnos našega jubilara do južnih delov naše nacije.

Elementarni vrline svetovne vojne je prekinil tisto kulturno sodelovanje med Srbi in Slovenci, ki je jelo pricati v začetnem desetletju našega stoletja, ko so z obeh strani vestno beležili kulturne produkte. Takrat je Skeršičev »Srpski

književni glasnik« prinašal članke o slovenski kulturi, a dr. Iv. Prijatelj je bil sodelavec »Glas Matice Srpske«. Takrat so petrograjski Jugoslovenci navdušeno pozdravljali Prešernovo poslanstvo v Ljubljani (glej diplomu v dvorani Slov. Matice). V tej navdušeni dobi se je pri Srbi dokaj pisalo o Zupančiču. Prevajali so njegove pesmi in pisali prikaze njegovih knjig. Vendar je Zupančič pri Srbi najbolj populariziral Niko Bartulović s svojo odlično študijo »Srpski knjiž. glasnik« l. 1924. Na istem mestu je bila prevedena tudi »Veronika Deseniška« in toplotno pozdravljena kot eden naših najboljših izvirnih produktov. Odtlej so prodirale Zupančičeve pesmi k srbskemu čitatelju skozi vse učbenice in mnoge domače časopise — zdaj v prevodu, zdaj v izvirniku. Vse to moramo priznati, da še vedno ni bilo storjeno toliko, kolikor bi bilo treba. (Pisec teh vrstic pripravlja z avtorjem dovoljenjem izbor iz 2. lirike v srbskohrvatskem prevodu). Vendar je Z. še tolikanj znan, da tudi oni, ki ne poznajo dovolj slovenske literature, vedo za tri velike pesnike: Prešerna, Cankarja in Zupančiča.

Vodilnega slovenskega poeta sta najbolj približali Srbom dve njegovi knjigi: »Samogovori« in »V zarje Vidovec« Bartulović je to dobro označil s temle stavkom: »S časovno opojnostjo in ožez planje je Zupančič postal pesnik.« Samogovori« je pa postal veliki pesnik. Z našega stališča sta zadnji dve zbirki dokument pesnikove premaknitve v sfero optimističnega vitalizma, ki je bil vedno blizu srbski duši. Ta vitalizem, ta globoka vera v pozitivnost in smisel življenja, v zmago etičnega postulata nad svojimi kontrasti, je naši duši bližja od verbalističnega Dudičevega larpularizma.

Velik je Zupančič, veliko je njegovo delo. Njegov univerzalizem, kakor ga kažejo zadnje pesnitve, mu zagotavlja neminljivo slavo in popularnost pri vseh, ki iščejo v pesniku kulminacijo pesniške stvarnosti. Druga komponenta njegovega genija — njegova narodnostna podlaga — ne ovrže niti malo, marveč le še bolj postavlja njegovo univerzalnost. Zupančičev jubilej je tudi naš jubilej. Verujemo, da bo poleg Prešerna, Njegosja in Mažuranića stal nekoč tudi Zupančič v galeriji jugoslovanske duhovne elite.

M. Rakočević.

Nova »Veronika Deseniška«

V novi uprizoritvi, ki jo je za 60-letnico Otona Zupančiča pripravil režiser Ciril Debevec, je »Veronika Deseniška« dobila odskočnega podoba, ki bo v nji ta pesniško najčistejša, stilno izbrusena, dramatsko skrbno izražena igra o celjskih grofih lahko trajno živela. Z roko, tenkočutno za lepo, subtilno v tekstu, je režiser obnovil tragedijo, kakor jo je bil avtor zasnoval: tragedijo iz visokega, ob zrcalu naših narodnih in zgodovinskih razmer najbrž nikoli resničnega ali vsaj že davno zaslega sveta, ki je bil ves v čistem sijaju in je bila ljubezen v njem edini greh. Delo, ki je bila kritika rekla o njem, da je zgolj knjižna drama, je po nekaterih razumnih režiserjevih potezah prišlo do polnovrednega dramatskega učinka. Scenograf inž. arh. Franc je oskrbel okoli veron, občutju umetnine ubran izraz.

Središče večera je bila od kraja do konca Veronika Mire Danilove. Njena naravnost, preprosto iskrena igra je mladi zapevanka svojega srca dala živo, prepričevalno, iz enega vilita podobno se tam, kjer se nam zdi njena borba iz knjige problematična. Nov lik grofa Hermana, globlje-

ga, večjega od dosedanjih, je postavil Levar, Gregorin je podal Friderika, ljubeznivega, blagodušnega, prokletstvu ljubezni zapisanega slabika, Marija Vera je ustvarila v Jelisavi privid veličastne, nad vsakdanjo mero občudovanja vredne opovedi. Židu Bonaventuri je dal Skrbinsk fiziognomijo čistiljivega, samo poštenim poslom, ničemu hudemu živečega popotnika in trgovca. Deseniško idilo sta v skromni domačnosti oživljala Cesar (deseniški gospod) in Polonica Juvanova (Sida), z njima Levarjeva in Bratina. V družbi celjskih je postavil markantno figuro Jošta Soteskega Kralja, njegovega prijatelja Ivana Sevnčana Jerman. Govorno jasen in idejno učinkovit je bil Debevec kot pravdač, budnega, tragično zaskrbljenega oskrbnika Nerada je igral Potokar, Mileva Boltarjeva in Vida Juvanova sta v lepi igri predstavili Jelisavini dvornici Brigiti in Geto, Hermanov kancelar in Friderikov pisar sta bila Prešetnik in Sever.

V celoti je igra naletala pri občinstvu, čeprav je na zunaj manjkalo razpoloženja, kakršno priteče redkim svečanim prilikam, na iskreno lep sprejem.

L. M.

Golovin-Leskovic: Helteja

Dobili smo domačo opereto, ki je po dejanju razpredana na toliko mnogoličnih nastopov bodisi solistov, zbora ali baleta in čije glasba je preprežena tako bogato s šansonji, šlagerji in ansambli, da se more uspešno kosati z inozemskimi izdelki tega povojnega operetnega tipa, ki ljubi razkošje, mondenost in eksotičnost.

Ne moremo se sicer oteti občutka, da je prišla Helteja za kakih deset let prepozno na naš oder. Dobrodošla pa je tudi sedaj, saj v marsičem prekaša dosedanje domače operetno produkcije. Oba avtorja je vodila pri ustvarjanju predvsem želja, ustreči operetni publiki in njenemu okusu, vendar v obliki in na način, ki se mu ne bo mogla očitati nesolidnost in neizglednost. Skratka držala sta se gesla: če že mora biti šablona potem jo z največjo doslednostjo izrabiva. Zato niti v dejanju niti v glasbi ni ničesar takega, kar bi presegalo okvir v opereti že uveljavljenega. Močnejši del je vsekakor gla-beni. V njem se povsod pozna Leskovičeva večša roka, kateremu lahka glasna kot vsestranskemu muziku in povrh rolenemu Dunajčanu ni niti najmanj tuja. Gladko mu teče, sladko zveni in glasbene osnutke Golovina je znal prijetno in efektivno zakrožiti. Šlager o porcelanu, ki je nemda Leskovičev (v celoti) je vzoren primer naštetih prednosti.

Vsebinsko dejanje je g. Golovin tako spretno razvrtel na glavne vloge, da nudi

porter in novinar Jack (Peček). Obenem se izkaže, da je Dolores tretja, doslej pogrešana hčerka Kennedyjeva. Za židano voljo sicer poleg ostalih temperamentni farfar senjor Baily (g. Zupan), častilec lepe Dolores, ki so končno zadovolji s srcom krepke in energične gospodične Kleopatre (gđ. Skletova).

Uprava ni stedišla z novo opremo in tudi sasedni vlog je posvetila največjo pozornost. Inscenacija po načrtih ing. Franja je razkošna v vsakem oziru, toaletne bogate, šarmantne igre in lepega petja pa je tudi obilo. Heltejo poje, igra in pleše s priročno graciozno in prisrčnostjo gđ. Nolljeva. Preobirno bi bilo, naštetiti in pohvaliti vse vloge. Vsi so radi posegli po ugodni priliki, da se kar najbolj izka-

žeja. Za brezdni potek in ogledno uprizoritev gre hvala g. režiserju prof. Šestu in dirigentu dr. Švart. Avtorja in izvajalci so bili na premijeri deležni nešteti vencev in burnih odobravanj.

P. S.

Zapiski

Oton Zupančič v slovaškem prevodu. V časopisu »Slovenska Bradar« (Nitra) je objavil dr. V. Měrka jubilejni članek o Otonu Zupančiču in ga opremil s prevodi 6 njegovih pesmi (mladinske pesmi in epigrami). Dr. Julius Kugy: »Pet stoletij Triglavca«, ki predstavlja najnovejšo in najobsejnejše delo izide v slovaškem prevodu. Knjigo bo izdala »Planinska matice« izven okvira svojih rednih publikacij.

Celjski mestni svet

Javna dela — Računski zaključek za l. 1936-37 — Volitev novega upravnega odbora Mestne hranilnice — Novo kopalnice ob Savinji — Namestitev arhitekta

Celje, 22. januarja Celjski mestni svet je imel v petek zvečer redno sejo, ki je trajala tri ure in pol. Mestna občina se je s posebnim dopisem na železniško direkcijo pridružila prošnji slovenizacije in drugih občin ter organizacij, da bi najpogostje do novega voznega reda podaljšala jutranji vlak iz Dravogradu do Celja in večerni vlak iz Celja do Dravograda. Poročilo mestnega fizikata o delovanju v preteklem letu je bilo odobreno.

Finančni odbor. Ker je ostalo v stari mestni ubožnici na Slomškovem trgu še 13 občinških revežev, je mestni svet zvišal prvotno znizano proračunsko postavko za razsvetljavo in kurjavo stare ubožnice od 1800 na 8.000 din letno. Najemna pogodba s sreskim sodiščem je bila podaljšana do konca tega leta. Često pri posestnikih Dolencu Valandnu na Dobrovi bodo popravili. Cim bi pripelo prvo nakazilo iz tanovinskega bečmestnega fonda, bo občina s pomočjo brezposelnih obnovila oporni zid ob cesti, ki vodi pri Grenadirjevi brvi proti Košnici. V okviru akcije za zaposlitev brezposelnih bo občina popravila cesto v Liscab pod Petrickovo restavracijo in uredila cesto Pristava-Oseena. Občina bo dala kočjo na Stopniškovo posestvo pri Celjski koči počitni in bo porabila material za popravilo sosednje Zelčeve hiše, ki jo bo dala v najem Zdravstvenemu domu za zdravstveno kolonijo. Zdravstveni dom pa mora sam urediti planinsko gospodarstvo. Lovsko kočjo na Vipoti bo dala občina za pet let proti letni priznalnini v znesku 10 din in najem krožku mestnih uslužbencev ter bo dobavila les in pešek za ureditev poslopja brezplačno iz mestnih gozdov.

Mestni svet je v večini glasov odobril računski zaključek mestne občine za leto 1936/37. Računski zaključek izkazuje 15 milijonov 452.489,88 din dohodkov in 14 milijonov 739.555,63 din izdatkov; preloček znaša torej 712.934,25 din. Pri osebnih izdatkih je 99.700,90 din primanjkljaja, pri materialnih izdatkih občinskega gospodarstva 127.244,79 din primanjkljaja, pri materialnih izdatkih mestnih podjetij 256.549,32 din prebitka, pri dohodkih občinskega gospodarstva 514.089,80 din prebitka in pri dohodkih mestnih podjetij 220.864,12 din prebitka. Celokupna aktivna mestna občina znaša 34.730.746,46 din, pasiva 16.650.554,06 din; čisto premoženje mestne občine znaša torej 18.080.192,40 din. Mestni svet je v večini glasov zavrnil neko dobro utemeljeno pritožbo proti računskemu zaključku, ki ji je na finančni referent priznal stvarnost.

Odbor za občinska podjetja. Pred izhodom na kolodvoru bodo namestili električno svetilko, na cesti, ki vodi pod mestnim kopalniščem proti opekarni tv. Unger-Ullmann pa dve električni svetilki.

Pravni odbor. V članstvo mestne občine so bili sprejeti: vdova po zadružnem ravnatelju ga. Terezija Lesničarjeva, poštna uradnica Ana Spolarjeva, mesar Franc Gorjanc in težak Valentin Poljsak. Kovachu Cermaku je bil sprejem v članstvo mestne občine zavotavljen, čim dobi naše državljanstvo.

S P O R T

»Beograjske olimpiade«

Beograd in Zagreb se brez potrebe pravdata za to, ali bi bili mi sposobni organizirati olimpiado l. 1948. — »Tekmujemo v delu ne pa v napadih!«

Te dni so objavili beograjski listi ogorčen napad na olimpijski odbor, ki je zbral od naših sportnih savezov izjave, da ne moremo izvesti olimpijskih iger leta 1948, če bi nam bile dodeljene. Beograjski sportniki so smatrali te izjave naših savezov za dokaz nesposobnosti sedanjih vodij savezov in olimpijskega odbora ter pozivajo funkcionarje olimpijskega odbora, naj prepušče delo njim, Beogražanom, ki bodo olimpijske ige lahko izvedli, če so »zagrebški sportniki nesposobni!« Tedaj zopet spor med Zagrebom in Beogradom, kakor da vsega drugega v Jugoslaviji ni.

Ker zadevajo olimpijsko vprašanje in tudi olimpijske ige predvsem nas, ki smo doslej dosegli skoraj dve tretjini olimpijskih rezultatov naše vrste, je prav, da se k temu vprašanju oglašimo tudi mi.

Predvsem moramo ugotoviti, da je bila prijavljena v času olimpijskih iger naša kandidatura za leto 1948, ne da bi sploh kdo vedel za to prijavo, ne da bi se sploh o tem vprašanju na odličnih mestih razpravljalo in o njih posvetovalo! General Dukić je stavil ta predlog na lasno pest! Savezi, vi pa izvršite — a kako?!

Položaj v našem sportu ni rožnat. Ne samo, da nam primanjkuje sredstev za vzdrževanje dosedanjega stanja in počasnega napredovanja, nam predvsem manjka sistematičnega dela, kakor ga poznajo vse naprednejše države, to je dela od spodaj navzgor! Nimamo trenerjev, nimamo zadosti vežbališč, nimamo zadosti organizatorjev, ki bi lahko navdušili široke vrste sportnikov za dolgotrajno in naporno delo lastnega usposabljanja za dobre mednarodne rezultate — imamo pa spore, ki škodujejo temu razvoju, mnogo lokalnega patriotizma, ki nima razumevanja za potrebe vsega našega, ne glede, kje se razvija, imamo pa sredstva za delo, ki našemu sportu ne prinaša prav nikakega haska. Kako naj mi z našimi rezultati mislimo na prireditve olimpijskih iger, saj danes lahko z 80% verjetnostjo ugotovimo, da bomo od vrhunskih rezultatov po 10 letih še bolj oddaljeni kakor doslej, če bo naš dosedanj sistem dela moral tekmovalci z odličnimi sistemi sportne vzgoje v sosednjih državah,

ki ustvarjajo neverjetne podlage za uspeh sportne vzgoje mladine.

Saj dosežemo tu in tam kakšen uspeh, toda vsi poznavalci vedo, da ti uspehi niso posledica našega dela v toliki meri, kakor izredna talentiranost vsakega posameznika, ki se je kljub našim nizkim razmeram povzpela do tega uspeha. Manjka pa nam uspehov, ki bi se pojavljali kot rezultati sistema v našem delu.

Olimpijske ige stavišmo danes na prireditelja takšne zahteve, da so izvedljive le ob ogromni dotaciji države, ob uporabi velikega dela državnega aparata in pa le s kadrom dobrih in sposobnih organizatorjev, ki so to svojo sposobnost vsaj deloma že dokazali — a ne samo s trkanjem na prsi: mi znamo! To je velika odgovornost pred svetom in pred lastno državo, kajti posledice slabo organiziranih olimpijskih iger ni niti premisljevati treba. Izgradnja stadiona, dirkališča, telovadnega igrišča, plavališča, veslaške proge, umetnega drsališča, proge za bob, nastanitvene vasi in še nešteto drugega stavlja prireditelje pred takšne naloge, da jim ni — če nečemo laskati samim sebi — tudi po 10 letih ne bomo kos! Bodimo vendar stvarni in kritični!

Pred nami čakajo na olimpijske ige Italija, Finska, Anglija in Madžarska, ki so se že prijavile; te ige pa se niso imele v sportu naprednejše države kakor so Norveška, Švica, Češka in Poljska, da govorimo le o Evropi, a tudi izvenevropske države se bodo še oglašile! Če pregledamo vrsto teh, mislim, da lahko z našo kandidatušo še mnogo počakamo.

Do tja pa si postavimo cilj, da v 10 letih, ki nas ločijo do »namišljenih« olimpijskih iger, popravimo razmere v našem sportu in mu dajmo dober in soliden sistem, ki bo omogočil potrebne pogoje za tako kandidatušo. Ustanovimo šole za vzgojo mladine v sportu, preskrbimo v mestih igrišča in kopalnice, preskrbimo kade dobrih sposobnih in starih trenerjev, ki bodo delali z našo mladino in vzgojimo v tej mladini zavest pravih sportnikov, ki se bodo medsebojno podpirali in se zavdale dolžnosti, da morajo delati za izpolnitev naše državne tekmovalne vrste, pa

tudi za ene bodočih olimpijskih iger. Bolni niti ne zagrebški, niti ne beograjski, temveč samo olimpijskih iger v tej državi, pa bile kjerkoli! Dolžni smo vzgojiti to mladino ne samo telesno, temveč tudi v sportnem duhu, tudi to polje je še slabo obdelano.

Naša država more izvesti to delo le s uporabo zasebne inicijative in s podpiranjem in usmerjanjem te inicijative. Saj imamo vse, kar se je v sportu pri nas ustvarilo, zahvaliti je duhu te zasebne aktivnosti. Ako je sedanj minister s svojimi dosedanjimi ukrepi podčrtal to voljo, da prepušča sportnikom odločanje v njihovih organizacijah, potem je vrsta na nas, da odstranimo napake, če so v njih in reorganiziramo naše delo. Velika napaka pa je, klicati upravno oblast na pomoč, če posamezniki ne morejo svojih namer uveljaviti po resni poti. Napravimo v svojih vrstah sami red in podprimo, kar smo doslej napravili s stvarnim delom, nikar na ne rušimo dosedaj storjenega z neresnimi napadi.

Tekmujemo v delu, ne pa v napadih.

J. G.

V nekaj vrstah

Za drugo izločeno tekmo za svetovno prvenstvo, ki jo morajo naši igrati dne 3. aprila v Beogradu s Poljaki, se hoče assezniki kapetan menda le temeljito pripraviti, kajti odgovornost za izid tega najvažnejšega srečanja v zadnjih letih je vendar le precej velika. Zato je g. Popović začel razgovore z nekaterimi inozemskimi klubi, da bi gostovali v Zagrebu in Beogradu in bi v tekmah z njimi naša nogometna reprezentanca dobila primerno kondicijo. Načrt obsega do konca februarja dve tekmi z najboljšimi profesionalnimi mošči iz Budimpešte, razen tega pa še nekaj tekmovalnih »belih orlov« proti beograjskim in zagrebškim ligasim enajstaričam.

V Tel Avivu je bila v nedeljo prva izločilna tekma za svetovno prvenstvo med reprezentancama Grčije in Palestine, v kateri je Grčija zmagala s 3:1. Revanšna tekma, ki jo bo sodil naš sodnik Miki Popović, bo 20. februarja v Atenah. Favorit med obema nasprotnikoma je vsekakor Grčija, ki bo imela potem za konkurenta Madžarsko, če se bo namreč madžarski savez odločil, da bo sploh sodeloval v tekmah za svetovno prvenstvo.

V noči od petka na soboto je bivši svetovni prvak v boksu Jimmy Braddock proti pričakovanju v 10. kolih po točkah zmagal nad Angležem Tommyjem Farrrom. Farr se je med Braddockovo upirati samo v prvih treh kolih, pozneje pa je tako popustil, da ni manjkalo mnogo, da bi bil Braddock zmagal k. o. Premagani je bil nad izidom srečanja tako razjarjen, da ni hotel Braddocku niti stisniti roke po končanem boju. Pravijo, da je Farr menda zato tako iz forme, ker je med treningom pokadil ogromno količino cigarete.

V St. Moritzu so bila v nedeljo zaključena tekmovalna za evropsko prvenstvo v umetnem drsanju moških in žensk. — Med moškimi je po hudem boju, ki je po obverni vajah kazal na zmago Angleža Sharpa, zmagal slednjič Avstrijec Kaspar. Drugo mesto je pripadlo Šarpu, tretji pa je spet Avstrijec Alward. — Pri ženskah je bila najhujša konkurenca za tretje in četrto mesto, kajti prvo in drugo mesto sta s precejšnjim naskokom zasedli obe Angležini Cecilija Colledge in Megan Taylor z mestno številko 7 odn. 14 ter 397,47 odn. 389,21 točke. Tretje častno mesto je pred protežirano Nemko Herberjevo odnesla Avstrijka Emmy Putzinger. Čehinja Nyklova je bila na 8. mestu.

V Oslu so prav v teh dnevih zaključili tekme za evropsko prvenstvo v hitrotem drsanju. Najboljše rezultate in skoraj vsa prva mesta so pobrali Norvežani. Tudi v skupni oceni z računanjem točk v vseh disciplinah so na prvih treh mestih Norvežani, in sicer Mathiesen, Haraldsen in Balangrud. Naslednje najmočnejše drsalce je postavila Avstrija. Vreme je bilo tudi gorja na severu zelo mlo, tako da je bil led mestoma premehak. Gledalcev so imeli 20 tisoč.

V Budimpešti je te dni zasedal odbor za teniški srednjeevropski pokal, ki je določil razne podrobnosti glede letošnjega tekmovalja v tej konkurenci. Letos bodo te tekme prvič tudi za ženske, in sicer za dragoceno darilo Nj. Vel. kraljice Marije. Predtekmovalja za ta pokal morajo biti končana do 1. junija, zaključne tekme pa do 5. septembra. Zrebanje nasprotnikov bo 27. februarja v Beogradu. Odbor je poslal Nj. Vel. kraljici udanostno brzojavko z zahvalo za poklonjeno darilo.

Službeno iz LNP. Drevi ob 19. bo v poljsavezni pisarni seja poslovnega odbora. Po seji p. o. bo ob 20. istotam seja upravnega odbora. Tajnik L.

SK Ljubljana. Danes ob 14.30 obvezena trenir na igrišču. Za juniorje in igralce, ki so zaposleni, bo trenirig vsak torek in četrtek od 18 do 19 v telovadnici na učiteljski.

SK Ilirija (lahkotletska sekcija). Obveščam, da je v torkih trenirig ob pol 19. na klasični gimnaziji (Tomanova ulica). Istotam danes sestanek vseh v Ljubljani bivaajočih dolgooproščev. Važno zaradi ekonomskejših gozdnih tekov. Atlete izven Ljubljane bomo obvestili o vsem potlezbem ljubljano. Vsi, ki imajo veselje do te panoge, so vjudno vabijo na sestanek, če pa ne ustegejo, naj se javijo pisмено na naslov SK Ilirija, Slemenburgova 7.

ASK Prilaborje. Ljubljana obvešča vse aktivne članstvo, da bodo redni trenirig v telovadnici na učiteljski vsak torek in četrtek od 17.45 do 19. Croes-country trenirig bodo na našem igrišču vsako nedeljo od 10 do 14. Načelnik.

SK Reka (smučarska sekcija). Članekoga sestanka, ki bi moral biti v četrtek 27. t. m., ne bo, pač na naj se članstvo polnoštevilno udeležiti občnega zbora v sredo 26. t. m. ob 20. v gostilni konzum, Glince. Tr. žaška cesta.

Iz Zagorja

z — Stric iz Amerike. Pod tem naslovom smo prejšnjo nedeljo 16. t. m. opisali članku »Tri silnice iz Zagorja« nekaj vseh. lih dogodkov, prav za prav potegavščine nekega zagorskega moža, ki da povabi prijatelje v svoj avtomobilček, jih zapelje v kakšen oddaljen slovenski kraj in jih potem pusti v gostilni. S tem člankom se čuti prizadevata ugleden zagorski trgovec. Ra. do volje izjavljamo, da članek nikakor ni imel namena izkati amonogega zagorskega trgovca.

Jackson Gregory:

Juana Castanares

Roman

»Skozi nepravna vrata ste prišli v hišo, senor,« ga je spoštljivo poučil točaj in mu, kakor že hlevar, pokazal elegantnejši vhod. »V salonu ga najdete.«

»To pomeni, da naj grem ven in stopim v hišo z druge strani? Ali ne morem kar skozi onale vrata, tam zadaj?«

»Ta vrata so zmerom zaklenjena, senor,« je rekel točaj.

Tujec je pokimal.

»Hvala, In »salon«, kakor ga imenujete?«

»Tam najdete Topa. In če vas je volja, tudi prijetnejšo zabavo in boljšo pijačo kakor tu.«

Tujec je stopil pod milo nebo in zavil proti širokim vratom pod železno svetilnico. Debele, z železom okovane hrastove vratnice so bile zaprte. Treba je bilo uporabiti starinsko medenasto trkalo; ključ je zaškrpal v ključavnici, prastar ključ, skoraj poldrugi peden dol, nato se je ena izmed vratnic neslišno odprla, in tujec je zagledal pred seboj majhno predsobo in Topov obraz.

Topo je bil triepna, ohlapna postava, proizvod križanja mnogih pasem, med katerimi je prevla-

2 doval indijanski tip, čeprav je bilo v njem tudi mnogo orientalskega. Najbolj čudne na tem možu so bile pa njegove oči. Bile so majhne, okrogle, tesno skupaj in zasenčene od gostih obrvi, izpod katerih so se iskriale kakor dva drobna, črna steklena bisera. Bil je gladko obrit in popolnoma plešast. Nesorazmerno majhna kakor oči in nos so bila tudi mala, okrogla usta z debelimi ustnicami.

»El Topo?« je vprašal tujec.

Topo se ni podvzival z odgovorom. Za zdaj je imel dovolj posla s tem, da si je došleca korenito ogledoval. Nazadnje je vendar izpregovoril, in njegov glas je imel čudno rezek, kovinski zvok.

»Za tujce mi je ime drugače.«

Gost je ravnodušno skomignil z rameni.

»Ne bojte se, hombre, saj ne mislim skleniti tesnega prijateljstva z vami! Ko me pot vodi že skozi Nacional, prihajam semkaj iz dveh nagibov: prvič, da Topu nekaj sporočim, drugič pa, da si tu poiščem zabave.«

»Well, tedaj sem pravi. Kakšno sporočilo imate?«

»Od nekoga, ki ga že več mesecev niste videli: od moža z imenom Chavez in z vzdevkom Ardilla. Chavez — Veverica.«

»Well? Kaj je z njim?« je naglo vprašal Topo, in glas mu je zazvenel še bolj rezko in kovinasto kakor prej. »Kaj mi sporoča?«

»Da je mrtev. Da ste vi tolst norec, tisti, ki mu je ime Blondino, pa lažnik. In zdaj, ko sem izpolnil besedo, ki sem jo dal tako imenovanemu Veverici, bi mi nemara ustregli in do dobrega odprli

vrata? Z vašim blagohotnim dovoljenjem bi rad storil po zgledu svojega konja in — «

»Naj me pri tej priti vzame vrag!« je vzkliknil Topo, ohlapna lica so mu zardela, in oči so mu vzplapolale. »Kaj pravite? Vaš konj — «

»Moj konj je gotovo že nakrmiljen in napojen. Ali me hočete vendar že povabiti noter?«

»Ali — ali — senor — « in rezki glas mu je nekoliko spoštljiveje zazvenel, »pravite, da mi po vas nekdo sporoča, da je mrtev? Kako je to mogoče?«

Visoki tujec je nestrpno skomignil z rameni:

»Ali naj torej mislim, da je imel ta Chavez prav, ko vas je imenoval tolstega norca? Pogovarjal se je z menoj, preden si je izdrl nož iz rane; nato je umrl. Umira je preklel vas in še nekoga, ki ga je imenoval Blondina. Tega je, kakor sem vam že rekel, imenoval lažnivec; kajti, kakor je podoba, je bil na sveto Devico zaklel, da ubije Chavez; in glej, Chavez je umrl poln škodočljivega veselja, ker ga je bil prekanil in postavil na laž.«

El Topo, ki vsega tega očividno ni rad poslušal, mu je nestrpno segel v besedo:

»Kje je bilo to? In kdaj, senor?«

»Pred nekaj tedni, nedaleč od Acapulca. Ako hočete zvedeti kaj natančnejšega, lahko greste sami tja in povprašate. Sicer pa, še nekaj: Chavez je menil, da bi utegnilo biti za tistega Blondina zanimivo ali važno, če bi vedel, da je Chavez, preden se je poslovil od sveta, poskrbel za to, da pride senor Blondino v kratkem za njim.«

Zdaj se je Topo zasmejal. Prekletstvo mrtvega človeka je bilo neprijetna reč, a samih groženj se ni plašil. Tem manj, ker je bilo videti, da velja napoved prežgodnje smrti samo Blondinu.

»Torej me Veverica pita z norcem, zdaj ko je že mrtev? Jaz pa še živim; well, senor, to me veseli. In za smrt Viktorja Blondina je tudi poskrbel?« Zaničljivo je skomignil z rameni.

»Morda bi me zdaj izvolili povabiti v hišo, hombre?«

Ze spet ta hombre, ki je bil v ustih tujega človeka zmerom žaljiv! El Topo je kljubovalno našo bil ustnice.

»Torej želite še kaj?«

»Ali naj vam dvakrat povem, da hočem storiti po zgledu svojega konja? In da se želim nato zabavati! Monte? Kocke? Partijo kart?«

El Topo je stopil v kraj in spustil tujčovo visoko postavo v sprednji prostor. Tega je medlo razsvetljevala petrolejka, ki je visela izpod črnega lesenega stropa. Bila je star kos, posrebrana in zastrta z lazurnim senčnikom. Tla so bila obložena s preprogami, na katerih je stala klop in dva težka orehova stola, častljivo pohištvo izza minulih dni.

»Mar niste bili še nikoli tu, senor?« El Topo bi bil rad kaj dejal, da bi bil mogel zdaj tudi reči »hombre«, kakor prej došlec njemu, a se ni upal. Tujec, ki je bil tako zahotan in v klobuk in plašč, da si ga ni mogel do dobrega ogledati, in je nastopal tako samozavestno, mu je bil slej ko prej uganka; uganka, ki ni zbujala dobrih slutenj.

MALI OGLASI

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Notarsko uradnico izveščano, večjo stenografijo, sprejme notarski uradnik v Ribnici na Dolnem. 1260-1

Strojnoključavn.

pomočnika sprejme za izučeno predajo. Prednost imajo vojašine prosti samski sinovi železničarjev. Učna doba je brezplačna. Pomočje se plaša do 29. t. m. na ogl. odd. Jutra pod značko »Prednja«. 1551-1

Mladega pekov.

pomočnika iščem za stalno. Pisarne ponudbe Soklič, Bled I. 1554-1

Boljšo postrežnico

sprejemam za ves dan, katera okusna kuha, lepo pere, hika, natančno pospravlja sobe. Celovška cesta 14. 1559-1

Frizerko

mlajšo moč, sprejemam takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Frizerka«. 1570-1

Pisarniško moč

z znanjem slov., nemške stenografije in strojepljanja sprejemam takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stenogram«. 1562-1

Službo išče

Vaša beseda 50 par, da vek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Perfektna sobarica

išče službe. Gre tudi za vsa domača dela. Zna tudi kuhati. Nastopi lahko takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 1561-2

Dekle

čisto, pošteno in marljivo, vajeno vseh hišnih del, deloma tudi kuhe, išče službo za takoj k manjši in dobi družini. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Rada delam«. 1550-2

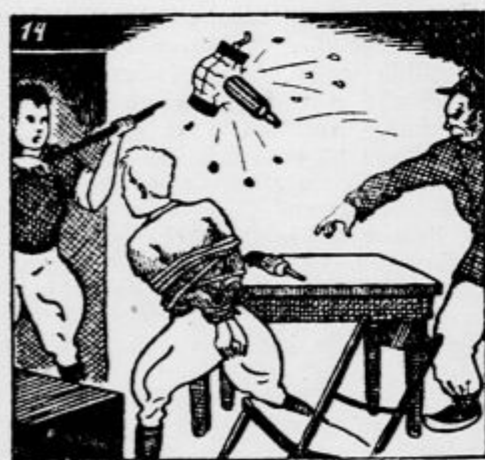
Poštena prodajalka

priklupna in delovna. 21-letna, išče službo kjerkoli pri blaginji, pisarni ali skladišču. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Poštena prodajalka«. 1555-2

INSERIRAJ

V »JUTRO«

Ponesrečenci na otoku morskih razbojnikov

14.

Kitajci so se bili umaknili v kot, in Pavle je vstal, hotel planiti na hodnik, kjer je Metka že čakala, da bi mu razvezala roke in komolce. Toda eden izmed lopovov je po bliskovito zgrabil za steklenico in jo tresel v svetilko pod stropom. Svetilka je padla s kavlja, in mož se je s tovarišema vred zapodil proti dečkoma. Ta dva pa tudi nista bila počasna. Ušla sta na hodnik in zaloputnila vrata za seboj.

Vajenci(ke)

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Brivskega vajenca

sprejemam v ljubljanski okolici. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Brivski vajenci«. 1548-44

Prodaj

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Preproge, zaves

(Karamanje), slike, pohištvo in porcelan, poceni naprodi. Maribor, Razlagova ulica 24-II. 1566-6

Auto, moto

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Mala poraba

bencina z malim vozom. Nekoliko prvotnih malih voz v odličnem stanju; zabojni zime, limuzine in cabriolet naprodi. Vprašati Opima trg. d. d., Zagreb, Mihanočičeva 1, ali Adler service garaža, Miramarski Podvožnjak. 1524-10

Stroji

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sivalni stroji

rabljeni od 400 Din dalje, novi stroji od 1500 Din dalje. Rabljeni stroji vzmemo v račun. — Ugodni plačilni pogoji.

Nova trgovina

Ljubljana, Tyrseva (Dunajska) cesta 36. 1566-29

Stiskalnica

za štancno staro, dobro ohranjeno, kupim takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Govornice«. 1549-29

Živali

Pes španiel se je zatekel. Dobi se ga: Bohoričeva ul. 16. 1559-27

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah CERNE - juvelir Ljubljana, Wolfova ul. 1

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Hipoteko od

60.000 Din iščem na hišo na prvo mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Hiša na Stariškem«. 1542-16

V najem

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dobrodošlo gostilno

dam v najem 1. februarja. Neposredna bližina Maribor. Vprašati na podružnico Jutra Maribor pod »Prometna«. 1564-17

Posest

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Večje število parcel

kompleksov, posetev, gozdov, trgovskih in stanovalskih od ter vil ima na prodaj. Vprašati na podružnico Jutra Maribor pod »KUNAVER LUDVIK«

Cesta 29. oktobra 6. Teče

po 37-33. Poplaščen graditelj in sodni cenitelj za nasvete brezplačno na razpolago. 69-30

Stanovanje

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Enosob. stanovanje

parketirano, prihodno (nekaj), oddam v vili. — Rožna dolina, Cesta XVII. št. 5. 1476-21

Dvosob. stanovanje

s kopalnico, predsobo, kabinetom in balkonom oddam 1. februarja, jesenkov ul. 4, bivše igrisne linije. Poizve se med 11. in 15. uro pri Delkin istom. 1559-21

Stanovanje

sobe in kuhinje, oddam 1. februarja. Josp. Chilar, Tyrseva 69. 1563-21

Pri hripi, prehladu in nahodu

poskusite novo sredstvo

VUTOX

ki vam bo pomagalo in vas osvobodilo tegob.

Dobi se v vseh lekarnah.

Reg. S br 944 od 22. X. 1937

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

VUTOX

Soba odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Veliko svetlo sobo

z 2 posteljama, klavirjem in kopalnico, oddam najrajši boljšim gospodinjam. — Eventuelno tudi dobra hrana. Istom kabinet za Din 150. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 1568-23

Soba

za 2 gospoda, oddam poceni 1. februarja. Židovska ul. 6-I. 1558-23

Sobe išče

2 gospoda išče sobo s strogo separiranim vzhodom v bližini artilerijske kasarne. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Štev. 77«. 1552-234

Iz Krškega

k— Razpisana služba občinskega tajnika. Občina Videm pri Krškem je odpovedala službo dosedanjemu tajniku in jo razpisala za 1. april 1938. Razumljivo je, da je že sedaj več reflektantov, katerih število pa se bo gotovo še povečalo. Pri reševanju o posameznih kandidatih pa bo moral biti občinski odbor zelo previden, da ne bi bila njegova odločitev morda nasprotna mišljenju velike večine občanov.

k— Videm napreduje. Podjetna restavracija Roza Kunejeva pri kolodvoru se je odločila postaviti tik kolodvorskega poslopja popolnoma nov bife. Tozadevno občinsko dovoljenje je že izdano in so tudi načrti za stavbo in okoliščine že napravljeni.

k— V Francijo in Belgijo se zadnje mesece seli mnogo mož in fantov iz krškega srezja. Ponujene so jim razmeroma zelo visoke mezde za dela v rudnikih in tovarnah. Da bi jim bila sreča mila!

k— Vlomi in tatvine na dnevnem redu. Varnost imovine menda ni zlepa kje tako dvomljiva kakor v najbližnji krški okolici. Na Vidmu se vrste vlomi in tatvine kakor dve leti sem. Da tatovi odnesejo ponori kuretno in svinje iz hlevov, da vlamljajo v shrambe in pospravljajo ljudsko in živalsko hrano, je nekaj vsakdanjega. V Tomažičevi gostilni je neznan tat z vlomom napravil okoli 1500 Din škodo, iz župnišča je odnesel mesec in slanino od celih dveh praštev, z gospodarstva Kunejeve je zljajala cela konjska oprema. Na Trški gori so pa za božič vdrl v Bartuškov vilo in odnesli predvsem orožja in municije...

Informacije

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Preključem

in obžalujem, ker sem govorila neresenice besede proti Ceciliji Globotnik in Tinki Bajer in se zahvaljujem, ker sta odstopili od tožbe. Posebej se zahvaljujem Tinki Bajer, Rok in Kati Plesnik, Blejska Dobrava. 1560-31

Razno

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Brezplačno zavojček

Dostavljeno tozatega oserja na poskusno! Uspeh po prvi uporabi! Možnosti ogrci, nečistoči oserja izgledajo. Poslijite za stroške din 3 v znamkah. Kemikalija. Novi Sad 144. Vapotekah drogerijah originalni kar ton 30 din.

HERGO

Otvoritev podružnice kartonažne tovarne V CELJU v bivših prostorih Tiskarne Celeja, Prešernova 5.

Izdeluje vse vrste kartonaž in ovojnin.

Pride na dom. Cene nizke.

Postrežba najsolidnejša in točna.

Hergo - Maribor

GLAVNI ZAVOD TISKARNIŠKE PISARNE MARIBOR

RAZGLAS.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani razglasa na osnovi § 117 zakona o mestnih občinah, da so osnutki proračunov mestne občine ljubljanske za l. 1938/39 in sicer:

1. Mestnega zaklada,
2. Mestne delavske zavarovalnice,
3. Pokojninskega fonda nameščencev mestnega tramvajskega podjetja,
4. 6% obligacijskega, gradbenega in investicijskega posojila,
5. Meščanske imovine,
6. Regulacijskega fonda,
7. Delavskega doma,
8. Interneta in gospodinske šole »Mladika«,
9. Ustanov

sestavljani in da bodo vsi ti osnutki 5 dni t. j. od 25. do vklj. 29. t. m. razgrnjeni med uradnimi urami občanom na vpogled v posvetovalnici (strokovni knjižnici) na mestnem poglavarstvu.

Vsak član mesta, kakor tudi vsaka oseba, ki plačuje v mestu neposredni davek, ima pravico staviti k osnutkom proračunov svoje pripombe. Te pripombe je predložiti podpisano mestnemu poglavarstvu v istem roku t. j. v času od 25. do 29. t. l.

Predsednik: dr. Adlešić Juro, l. r.

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic

Dr. Ivan Modic